

William Shakespeare

SEN NOCI SVATOJANSKÉ
(Midsummer Night's Dream)

HRA O PĚTI DĚJSTVÍCH
PŘELOŽIL JOSEF VÁCLAV SLÁDEK

Osoby

Theseus, vévoda athénský

Egeus, otec Hermiin

Lysander,

Demetrius, nápadníci Hermiiny

Filostrates, pořadatel zábav u Thesea

Kdoulička, tesař

Švihlák, truhlář

Klubko, tkadlec

Pískálek, spravovač mechů

Čenich, kotlář

Hladomor, krejčí

Hippolyta, královna Amazonek, nevěsta Theseova

Hermie, dcer Egeova, milující Lysandra

Helena, milující Demetria

oberon, král elfů

Titanie, královna elf

Puck čili Šotek, Dobrá kopa

Hrachový květ,

Pavučinka,

Molík,

Hořčičné semínko, elfové

Jiní **elfové a elfy** v průvodu svého krále a královny. – **Družina** Theseova a Hippolytina.

Osoby v mezihře

Pyramus

Thisbe

Zed'

Měsíčné světlo

Lev

Dějiště: Athény a blízký les.

První dějství.

Výstup první.

Athény. Palác Theseův.

Vystoupí Theseus, Hippolyta, Filostrates a družina.

Theseus. Teď kvapem, spanilá Hippolyto,

se blíží svatební nám hodina;

jen čtyři blahé dny a přinesou

nám nový měsíc: leč jak pomalu –

ó žel! – té staré luny ubývá!

Mé touhy zdržuje jak macecha

neb vdova, která tráví loudavě¹

na mladistvého muže důchodech.

Hippolyta. Ty čtyři dny se rychle vnoří v noc

a v čtyřech nocích rychle prosněn čas;

a potom luna stříbrný jak luk,

znov napjatý na nebes klenutí,
v noc bude shlížet našich slavností.

Theseus. Již jdi, Filostrate, a povzbudiž
ku kratochvíli mládež athénskou,
vzbud' ducha jaré, svěží veselosti
a k pohřbům odkaž smutek všeliký:
ten bledý druh nám nevhod k slavnostem.

Odejde Filostrates.

Hippolyto, já mečem ucházel
se o tebe, a ubližuje ti,
jsem dobyl lásky tvé, však za choť vzít
chci tebe nyní jinou náladou:
hrou, leskem nádherným a stolováním.

Vystoupí Egeus, Hermie, Lysander a Demetrius.

Egeus. Bud' šťasten Theseus, náš slavný kníže!

Theseus. Dík, dobrý Egee! – Co nového?

Egeus. Pln hněvu přicházím a s žalobou
na dítě své, svou dceru Hermii.
Sem blíž, Demetrie! – Ctný pane můj,
já svolil, aby ten ji za choť vzal.
Sem blíž, Lysandre! – Kníže laskavý,
muž ten mé dcery srdci učaroval:
ty, ty, Lysandre, verše dávals jí
a dary lásky měnil s děckem mým,
tys při měsíci pod oknem jí zpíval
lstoným hlasem klamné lásky písničky
a ukrad otisk její obraznosti²
z tvých vlasů náramky a prsteny
a cetkou, tretkou, hračkou všelikou
a kyticemi, mlsky – mocnými
to posly k mládí nezkušenému;
tys lestně uzmul srdce dcery mé
a poslušnost, již jest mi povinna,
jsi v zatvrzelou změnil urputnost. –
A, dobrý kníže můj, když nebude
zde před Tvou Milostí chtít za muže
Demetria, tož prosím, athénský
ať v právo vejde starodávný řád,
bych, protože jest má, směl naložit
s ní o své vlastní vůli, kteráž jest:
bud' muži tomu zde ji odevzdám,
neb smrtí zemře, bez všech průtahů,
jak zákon velí v takém případě.

Theseus. Co vy, Hermie, tomu říkáte?

Dejte si radit, dívko spanilá:
vám otec váš by měl být jako bůh;
jak ten, jenž složil vaši půvabnost,
ba ano, jako ten, jemuž jste vy
jen jako podoba, již do vosku
byl vtisknul on, a v jeho moci jest
tvar ponechati, neb jej zahladit. –
Demetrius jest čacký, vzácný muž.

Hermie. Tak jest Lysander.

Theseus. Ano, v sobě jest;
leč v této věci, otce vašeho

že nemá souhlasu, ten druhý vám
být musí vzácnější.

Hermie. Kéž otec můj
se jenom díval mýma očima!

Theseus. Spíš oči vaše jeho soudem³ hled'te.

Hermie. Již prosím Vaši Milost, odpusťte. –

Já nevím, co mne osměluje tak,
též ne, jak slušno na můj dívčí mrav
zde, v také přítomnosti, pronášet
své myšlenky; – leč prosím Vaši Milost,
bych směla zvědět to nejhorší,
co potkati mne může tenkrát,
když odmítnu ten sňatek s Demetrem?

Theseus. Bud' smrtí zemřítí, neb na věky
se společnosti muže⁴ odřící.

Tož, krásná Hermie, se optejte
svých tužeb, svoji mladost uvažte
a dobře prozpytujte vlastní krev:
zdaž, nepovolíc volbě otcově,
snést dovedete roucho jeptišky;
být navždy v stinný klášter zavřena,
žít, sestra bezdětná, svůj celý věk,
mdlé hymny prozpěvujíc bezplodné
a chladné luně. – Třikrát blaženi,
kdož opanují krev a podniknou
tu panenskosti pout'⁵, – však pozemsky
víc šťastna růže překapaná v trest'
než ta, jež vadnouc na panenském trnu,
tam roste, živa jest a umírá
v svém osamělém blahoslavenství,

Hermie. Tak růst chci, žít a umřít, pane můj,
než abych vzdala úpis panenství
v moc toho, jehož neždanému jhu
má duše svrchovanost odpírá.

Theseus. Čas vezměte si na rozmyšlenou
a o nejbližším novém měsíci
– v ten den, jenž mezi mnou a láskou mou
též věčný družný svazek zpečetí –,
v ten den bud' na smrt připravíte se
pro neposlušnost vůle otcovy,
neb, jak si přeje on, Demetria
za chotě vezmete; – či složíte
u stupňů Dianina oltáře
slib věčné přísnosti a samoty.

Demetrius. Již povolte, ó sličná Hermie,
a ty, Lysandre, podříd' chatrný
svůj nárok mému právu jistému.

Lysander. Demetrie, máš lásku otcovu;
mně Hermiinu nech: – s ním ožeň se.

Egeus. Aj, posměvači, – zeť má lásku mou,
a co jest mé, má láska jemu dá.
Jest ona má a všechna práva svá
já přenáším zde na Demetria.

Lysander. Jsem, kníže, z rodu dobrého jak on,
jak on též bohat, láskou bohatší;

můj osud skvělý v každém ohledu
tak jako jeho, ne-li skvělejší;
a což je víc nad všechny tyto chlouby,
já milován jsem krásnou Hermií.
Proč tedy na svém právu netrvat?
Demetrius – na jeho hlavu zde
to přísahám – se dříve ucházel
o Nedarovu dceru, Helenu,
a zaujal její duši veškerou;
a ona, něžná dívka, nyje teď
a zbožně nyje, nyje v modlářství
po tomto muži hříšně vrtkavém.

Theseus. Já přiznám se, že též to doslechnuv,
s Demetriem jsem o tom mluvit chtěl,
však příliš zaujat věcmi vlastními
jsem z mysle pustil to. – Demetrie,
vy též, Egee, se mnou půjdete,
chci oběma vám stranou domluvit.
Co vás se týče, krásná Hermie,
již ozbrojte se, aby rozmar⁶ váš
se přizpůsobil vůli otcově;
neb jinak vydá zákon athénský
– jejž zmírniti nám nelze nikterak –
vás na smrt, nebo slibu samoty.
Již pojd', Hippolyto; – jak, drahá, jest?
Vy, Demetre, s Egeem pojd'te též:
chci úkol vám při našem sňatku dát
a porokovat s vámi o něčem,
co dotýká se blízko obou vás.

Egeus. Jdem, k službám ochotni a s radostí.

Odejdou všichni až na Lysandra a Hermii.

Lysander. Aj, miláčku, proč líce tvé tak zbledly,
proč tam ty růže vadnou rychle tak?

Hermie. Snad deště nemají, jímž věru mohla
bych zrosit je svých očí mrákavou.⁷

Lysander. Ó žel, dle všeho, co jsem kde jen čet
neb doslech z povídek a dějeprav,
běh věrné lásky nikdy nespěl hladce:
buď krví byla rozdílna –

Hermie. Ó muka,
když příliš vznešena na prostý rod!

Lysander. Neb na věk špatně roubena –

Hermie. Ó hanba,
když příliš stará k sňatku s mladostí!

Lysander. Neb vyhlédli ji příbuzní⁸ –

Hermie. Ó peklo,
si volit lásku zrakem jiného!

Lysander. Aneb když byla volby vzájemnost,
smrt, válka, nemoc obléhaly ji
a mžikovou ji činily jak zvuk,
jak stín, tak spěšnou, prchavou jak sen
a krátkou jako v čiré noci blesk,
jenž rázem⁹ nebe odhalí a zem
a dřív, než člověk říci může: viz,
jej temnot jícen opět pohltí:

tak rychle věci světlé přejdou v nic.

Hermie. Když tedy vždy stih věrnou lásku žal,
jest výrokem to psáno osudu:
v své zkoušce tedy bud' me trpěliví,
neb utrpení jest to obvyklé
a k lásce přísluší jak myšlení
a sny a vzdechy, slzy, toužení
– ti průvodcové strážně ubohé.

Lysander. Toť dobrá útěcha. – Slyš, Hermie:

Mám ovdovělou tetu, žijící
o velkých důchodech a bezdětnou;
dům její sedm mil jest od Athén
a jsem jí milý jediný jak syn.
Tam, Hermie, tě mohu za choť vzít;
v ta místa krutý zákon athénský
nás nemůž stíhat. – Miluješ-li mne,
dům otcův opusť na zítřejší noc
a v doubravě, na míli od města,
kde jednou potkal jsem tě s Helenou,
jak slavily jste jitro májové,¹⁰
tam, drahá, budu čekat na tebe.

Hermie. Lysandre můj, já tobě přísahám
při nejsilnějším luku Mílkově
a zlatohroté střele nejlepší,
při Venušiných hrdlic nevinnosti,
při všem, co duše pójí, lásku hostí,
při ohni, kartagskou jenž kněžnu¹¹ trávil,
když klamný Trojan v dál se od ní plavil,
při slibech všech, jež mužem porušeny
a jichž jest víc, než hlesly jich kdy ženy,
na témže místě, jež jsi určil sám,
že zítra jistě tebe vyhledám.

Lysander. Splň, drahá, slib. – Hle, zde jest Helena.

Vystoupí Helena.

Hermie. Bůh s vámi, krásná Heleno! – Kam jdete?

Helena. Že krásná? – Ne; – to „krásná“ odřekněte.

Rád, šťastná krásko, Demeter má vás!
Váš zrak mu vůdčí hvězdou, sladký hlas
zní liběj, ovčáku než skřivan zvučí,
když jař je zelená a hlohy pučí.
Jeť neduh nakažliv: kéž vděk¹² rnoh býti,
já chtěla bych se vašim nakaziti;
můj sluch váš hlas, můj zrak hled váš by měl,
můj ret by hudbou vašich rtíků zněl.
Ó, kdyby svět byl můj, já ráda dám
vše ostatní až na Demetra vám.
Ó, učte mne, jaký to pohled máte
a čím tluk jeho srdce ovládáte!

Hermie. Naň mračím se, on miluje mne dál.

Helena. Kéž úsměv můj v tom umění se znal!

Hermie. Já klnu mu, jej k lásce jen to pudí.

Helena. Mé modlitby kéž takou vroucnost budí!

Hermie. Víc nenáviděn, víc mi chodí vstříc.

Helena. Víc milován, mne nenávidí víc!

Hermie. Ne mojí vinou tak se zapomíná.

Helena. Však vaší krásou – kéž to moje vina!

Hermie. Již nespátí mne – utěšte se tím;

s Lysandrem naše město¹³ opustím.

Lysandra než mé oči uhlídaly,

mně Athény se rájem býti zdály:

Ó, co má tedy láska moje vnady,

když dřív co rájem, jest mi peklem tady.

Lysander. Vám, Heleno, své tajemství chcem říci:

až zítra Foebe stříbrnou svou líci

ve vodním bude zhlížet zrcadle

a rosou zperlí trávy ovadlé,

to v čas, jenž milujících útěk halí,

my z Athén uprchnout se odhodlali.

Hermie. A v lese, kde my dvě tak mnohou chvíli

v mdlých petrklíčích pospolu jsme snily,

svých srdcí bavíce se něžným snem,

já a Lysander setkati se chcem;

a potom Athény nám z očí zmizí

a nových přátel najdem v zemi cizí.

Bud' sbohem, družko, zbožně pamatuj,

a štěstí dej, by Demeter byl tvůj!

Splň slib, Lysandre! – Do zítřka náš hled

po lásky stravě musí hladovět.

Lysander. Já v slovu dostojím, má Hermie!

Odejde Hermie.

Vám též, Heleno, musím sbohem dát;

jak jeho vy, vás Demeter měj rád!

Odejde Lysander.

Helena. Jak jedni nad jiné tak šťastni jsou!

Mne též jak ji v Athénách krásnou zvou.

Co na tom – Demeter když jinak hledí?

On nechce věděti, co všichni vědí;

a on jak bloudí, touže po Hermii,

tak v blouznění mé touhy po něm nyji.

I věci bídné, nemající ceny,

jsou láskou v úměr, hodnost proměněny:

ne okem láska, duchem však se dívá,

a proto Mílek slep malován bývá.

Duch lásky nedbá moudrých na pravidla;

ne oči značí ukvap, ale křídla;

a proto láska dítětem je zvána,

že při volbě tak často oklamána.

Jak rozpustilí hoši ve hře lhou,

tak prolhán bývá Mílek se svou hrou;

neb Demeter než Hermii zhled v touze,

mně stokrát přísahal, Že můj jest pouze;

leč sotva z ní mu trochu tepla hřálo,

to krupobití přísah vniveč tálo. –

Jdu, útěk Hermiin mu zradím hned:

on zítra v noci prchající v sled

se pustí do lesa; – a za tu zvěst

mít jeho dík, toť drahou cenou jest;

však tím zas bolest svoji obohatím,

že provodím jej tam a s ním se vrátím.

Odejde Helena.

Výstup druhý.

Athény. Světnice v chalupě Kdouličkově.

Vystoupí Kdoulička, Švihlík, Klubko, Pískálek, Čenich a Hladomor.

Kdoulička. Je celá naše kumpanie pohromadě?

Klubko. Uděláte nejlépe, když je vyvoláte všechny,¹⁴ muže za mužem, podle zápisu.

Kdoulička. Zde je konškrript jména každého člověka, jenž pokládá se po celých Athénách za způsobilého zahráti v našem divadelním představení u vévody a vévodkyně na večer o jejich veselce.

Klubko. Předně, dobrý Petře Kdouličko, nám povězte, o čem ten kus jedná; potom přečtete jména herců; a tak hezky až k hlavní věci.

Kdoulička. Tak, tak; – naše hra jest „Nejžalostnější komedie a nejukrutnější smrt Pyrama a Thisby“.

Klubko. Velmi dobrý kus práce, ujišťuji vás, a veselý. – Teď, milý Petře Kdouličko, vyvolávejte herce podle cedule. Sousedé, rozstupte se.

Kdoulička. Odpovídejte, jak vás budu volat. – Mikuláš Klubko, tkadlec.

Klubko. Tady. Rekněte, jakou úlohu budu hrát, a pokračujte.

Kdoulička. Vy, Mikuláši Klubko, jste zapsán za Pyrama.

Klubko. Kdo je to, ten Pyramus? Milovník, nebo tyran?

Kdoulička. Milovník, jenž se z lásky co nejšvarněji zabije.

Klubko. K tomu bude potřeba trochu slzí, když se to věrně představí. Když já to budu hrát, ať si dá obecnost pozor na oči; já strhnu lijáky, já budu takřka naříkat.¹⁵ Teď dále – ale přec mám tak nejlepší humor¹⁶ pro tyrana. Já bych uměl zahráti Herkulesa k pomilování, nebo tak nějakou úlohu, kde člověk dřípá¹⁷ kočky a všecko zdrtí na capart:

Skal strašný sráz

a země tras

roztříští vráz

žalární brány.

A Fojba tvář

dá z dálky zář;

a tvoř a mař

Park bloudských rány!

To šlo od podlahy! – Teď volejte ostatní herce. To bylo tak herkulesovské, to bylo tyranské; milovník to udělá žalostněji.

Kdoulička. František Pískálek, spravovač měchů.

Pískálek. Zde, Petře Kdouličko.

Kdoulička. Pískálku, vy musíte vzít Thisbu na sebe.

Pískálek. Kdo je Thisbe? Toulavý rytíř?

Kdoulička. To je panna, kterou Pyramus musí milovat.

Pískálek. To ne, to ne; ženskou úlohu mi nedávejte, mně začínají vyrážet vousy.

Kdoulička. To je všecko jedno; budete to hrát s larvou a mluvit můžete tak tenounce, jak chcete.

Klubko. Mohu-li vzít larvu, nechte mne hrát také Thisbu; budu mluvit hláskem hrozitánsky tenounkým: „Thisne, Thisne!“¹⁸ Ach, Pyrame, má láska nejdražší! Tvá drahá Thisbe, tvá drahá milenka!“

Kdoulička. Ne, ne; vy musíte hrát Pyrama; a vy, Pískálku, Thisbu.

Klubko. Tedy dobře; dále.

Kdoulička. Robin Hladomor, krejčí.

Hladomor. Zde, Petře Kdouličko.

Kdoulička. Robine Hladomore, vy budete hrát Thisbinu matku. – Tomáš Čenich, kotlář.

Čenich. Zde, Petře Kdouličko.

Kdoulička. Vy Pyramova otce; já sám otce Thisbina. Švihlíku, truhláři, vy převezmete úlohu lva; a to je doufám přece jednou řádně obsazený kus.

Švihlík. Máte to napsáno, co hraje lev? Prosim vás, máte-li, dejte mi to, neboť učení mi jde těžko do hlavy.

Kdoulička. To můžete odbýt extempore;¹⁹ není to nic jiného než řvaní.

Klubko. Dejte mi také toho lva; já budu řvát, že každému, kdo to uslyší, srdce v těle poskočí. Já budu

řvát, že vévoda řekne: „Ať zařve zas, ať zařve zas.“

Kdoulička. Kdybyste řval příliš strašlivě, poděsil byste vévodkyni a paničky, že by se daly do křiku, a to by stačilo, aby nás všechny dali oběsit.

Všichni. To bychom viseli, každý matky syn.

Klubko. Za to vám ručím, přátelé, kdybyste z paniček vystrašili rozum, že by jim ho více nezbylo než dát nás oběsit. Ale já zkormoutím svůj hlas tak, že budu řvát tichounce jako cucavé holoubátko, já budu řvát jako slavíček.

Kdoulička. Vy nemůžete hrát nic jiného než Pyrama, neboť Pyramus je chlapík líbezné tváře, slušný chlapík, jakého kdy jen vidíte za letního dne, nadmíru Ššarný, kavalírský chlapík. A proto, chtějte nechtějte, musíte Pyrama hrát vy.

Klubko. Dobrá, vezmu to. V jakýchpak vousech bych to hrál nejlépe?

Kdoulička. I v jakých vám libo.

Klubko. Sehraju to buď v těch barvy slámové, nebo v těch vousech tmavě pomerančových, krvavě šarlatových, anebo v té paruce francouzské,²⁰ žluté jako divizna.

Kdoulička. Některé z těch vašich francouzských paruk nemají už vůbec žádných vlasů a budete tedy hrát naholo. Ale, sousedé, zde jsou vaše úlohy: a já vás žádám, prosím, zapřísahám vás, abyste je uměli zejtra do večera. A sejdem se v knížecím lese, půl hodiny od města při měsíci. Tam si odbudeme zkoušku, neboť kdybychom to zkoušeli v městě, přijdou nám lidé na krk a náš plán je prozrazen. – Já zatím sepíšu na cedulku všechny věci, kterých je k naší hře zapotřebí. Prosím vás, jen mi nikdo nescházejte.

Klubko. Přijdem; a tam si to můžeme odzkoušet nestydatě²¹ hrdinsky. Přičiňte se, chlapsky se tomu naučte a buďte zdraví.

Kdoulička. Na shledanou u dubu vévodského.

Klubko. Ujednáno; – držte se, nebo hod'te řemeslem.

Odejdou.

Druhé dějství.

Výstup první.

Les nedaleko Athén.

Vystoupí Elf z jedné a Puck z druhé strany.

Puck. Hej, hola, duchu! Kam to pospícháš?

Elf. Přes hory a doly,
skrz houšť a les,
oborou i v poli,
přes plot a mez,
ohněm, vodou tčkám svěží,
rychleji, než měsíc běží;
kněžně elfů k službám spějí,
rosím v trávě kola její.
Prvosenek útlé zjevy
kolem ní jsou, dvorské děvy,²²
viz, jak jejich šaty zlaté
rubíny jsou kropenaté;
darem jim je daly víly,
v pihách těch jich vůni skryly.
Však nyní musím rosu hledat jít
a po perle jim v ouška zavěsit.
Mám naspěch, zdrav buď, duchu nemotoro,²³
má kněžna s elfami tu bude skoro.

Puck. Dnes v noci král chce tady míti rej,
by s královnou se nepotkali, dbej;
neb Oberon jest plný nevole,
že v průvodu má krásné pachole,
jež ukradeno indickému králi;
tak sličné dítě jsme zde nevidali:

i žárlí Oberon a sám to hoše
na lesních toulkách mít chce za panoše;
však ona králi navzdory se staví,
jen hochu věnčí, stále se s ním baví. –
A teď, když potkají se na pažitu
neb v háji, u studánky, při hvězd svitu,
hned vadí se a elfové jak blázni
se v žaludové misky skryjou v bázni.

Elf. Mé oči neklamou-li a můj sluch,
tos ty ten šibalský a zbujný duch,
jejž „Dobrá kopa“ zvat jsem slyšel kdesi.
Či nejsi ten, jenž na vsi holky děsí,
tu mléko sbírá, v mlýnku nesnáz činí
a nedá stlouci říčné hospodyně;
tu pivem tak, že nechce kvasit, šplechtá
a v noci svede chodce, pak se chechtá?
Však těm, kdož zvou tě Šotek, milý Puck,
dáš zdar a sám jim práci bereš z ruk:
zdaž ty to nejsi?

Puck. Pravda, příteli,
žeť jsem ten noční tulák veselý.
Můj Oberona rozesmává šprým,
když krmeného hřebce ošálím
a v podobě mu mladé klisny²⁴ řihám.
A někdy kmotře klepně v hrnku čihám,
jablíčkem pečeným se zdaje být,
a do pysku jí drknu, když chce pít,
že zvadlá řádra²⁵ pobryndá si pivem.
Těž moudrá tetka v povídání tklivém
za trojhou mne mívá stoličku:
chce sednout – uklouznu; – a „božíčku!“
jen vzkřiknouc, dřepne si a zakašlá se;
a za boky vše kolem popadá se
a hlučí, kýchá, dušuje se, chválí,
že jaktěživy se tak nezasmály. –
Však vari, elfe, zde jest Oberon!

Elf. A zde má paní. – Kěž tu nebyl on!

Vystoupí z jedné strany Oberon se svou družinou a z druhé strany Titanie s průvodem svým.

Oberon. V zlou chvíli, troufalá Titanie,
se setkáváme v záři měsíčné!

Titanie. Aj, žárlivý je tady Oberon?
Pryč, elfy, pryč! – Já jeho lůžka již
se odřekla a všeho spolku s ním.

Oberon. Stůj, nerozvázná! Nejsm-li tvůj choť?

Titanie. Já tedy tvojí choť jsem: však vím,
jak z říše elfů jsi se odkradl
a v Corinově²⁶ seděl podobě
po celý den a na Šalmaje hrál
a písně lásky skládal Fyllidě,
té zamilované! – Pročs přišel sem
od nejkrajnějších svahů²⁷ Indie?
Jen proto, že ta chlubná Amazonka,
ta mužatka,²⁸ tvá milka bojovná,
se za Thesea vdá, – a přicházíš
dát jejich lůžku blaženost a zdar!

Oberon. Ó hanba, – jak jen tak, Titanie,
mou přízeň zlehčuješ k Hippolytě,
když tvoji lásku k Theseovi znám?
Či nevedlas jej nocí prosvitnou
od Perigenie, již zneuctil?
A nebyla-li ty jsi příčinou,
že krásné Aeglé porušil svůj slib
i Ariadně i Antiopě?²⁹

Titanie. To výmysly jsou žárlivosti tvé;
a co jen plné léto nastalo,
my na horách se nikdy nesešli,
ni v údolí a lese, na lukách
u křemelitých studánek a vod,
kde třtina roste, aniž u moře
na strmém³⁰ břehu, bychom tančili
si kola svá ku větru svistění,
bys ty svou vádou hru nám nekazil.
A protože vítr, huda naprázdno,
jak z pomsty z moře vysál mlhy zlé,
jež, na zem padnouce, tak zbujnily
i každý nepatrný potůček,
že vydmul se ze svého koryta:
vůl zbytečně své jařmo napínal,
pot oráč mařil, žito zelené
dřív uhnulo, než mladý vzrost mu vous;
jsou lísy prázdný v poli ulitém
a vrány tuční padlým dobyt看em;
kde hráván mlýnek, bahno ulehlo
a zdobných cestek³¹ v bujném pažitu
ted' nešlapaných nelze rozeznat.
Ted' zima schází³² lidem smrtelným
a není noci, která žehnána
by byla písni nebo koledou.
A protože měsíc vodstvu vládnoucí,
bled ve svém hněvu, prosycuje vzduch,
že plno hostečných je nemocí.
Tím sporem ročních dob se změnil řád:
mráz šedohlavý růži nachové
teti padá v svěži klín a stará zima
na skrání prořídle³³ a ledové
má vonné vínky sladkých, letních poupat
jak na posměch. – Svá roucha obvyklá
ted' vesna, léto, růdný podzimek
a hněvná zima mění; v žasu svět
z jich plodů nepoznává, co jest čím.³⁴
A vzniká celé toto plémě zla
jen z našich sporů, naší neshody:
my rodičové jsme a původci.

Oberon. To naprav tedy; v moci tvé to jest.
Proč svému Oberonovi Titanie
se staví na odpor? – Já prosím jen
o toho chlapce zaměněného³⁵
a chci jej mít za svého panoše.

Titanie. V tom jenom srdce svoje upokoj:
za elfů říši nedám ti to děcko.

Mou kněžkou jeho matka bývala
a v libovonném vzduchu indickém
tak mnohou se mnou prožvatlala noc;
na Neptunových žlutých písčinách
tam u mne sedala se dívajíc,
jak mořem plují lodě kupecké.
Když smály jsme se, plachty vidouce,
jak dmou se, hravým větrem těhotny,
tu ona hezkou, plavnou chůzí svou
je napodobíc (byloť její lůno
v ten čas tím panošíkem žehnáno),
v dál za hračkami pro mne plula zemí
a vracela se zbožím bohata
jak z cesty dálné. – Jsouc však smrtelna,
po hošíkovi matka zemřela:
a pro ni chlapce vychovávám teď
a kvůli ní se nerozloučím s ním.

Oberon. Jak dlouho v lese tom chceš zůstatí?

Titanie. Až přes den Theseovy svatby – snad.

Ty chceš-li klidně s námi tančit rej
a dívat se na naše zábavy
při světle měsíčním – nuž s námi pojď;
když nechceš, vzdal se ode mne a já
se také vyhnu místům, kde jste vy.

Oberon. To dítě dej mi, s tebou půjdu pak.

Titanie. Je nedám za tvou celou elfů říš.

Pryč, elfy, pryč! – Sic neujdeme vády,
když ještě déle pomeškáme tady.

Odejde Titanie se svým průvodem.

Oberon. Nuž jdi; však z háje toho nevyjdeš,

než vytrestám tě za tu urážku.
Sem, dobrý Pucku! – Pamatuješ se,
jak jednou na předhoří seděl jsem
a slyšel mořskou pannu, sedící
na hřbetu delfína, tak lahodným
a sladkým dechem zpívat, surové
že moře její písni okrotlo
a mnohé hvězdy jako šíleny
se v dol vrhaly se svých okruhů,
by poslechly tu hudbu Sirény?

Puck. Já pamatuji se.

Oberon. V ten samý čas
já viděl (tys to vidět nemohl),
jak letěl mezi chladným měsícem
a zemí Kupid, celý ve zbroji:
Šíp jistě namířil na spanilou
si vestálku na trůnu západním
a lásky hrot tak prudce odstřelil,
sto tisíc srdcí jak by proklát měl;
však hle! – ten ohnivý hrot Kupidův
zhas vlhké lunny v cudných paprscích
a kněžka královská se brala dál
v svém dívčím zamyšlení, prosta muk.³⁶
Leč viděl jsem, jak dopad Mílkův Šíp;
on zasáh drobný kvítek západní,

dřív mléčně bílý, nyní nachový
od rány lásky; dívky říkají
mu srdečník;³⁷ – nuž přines mi ten květ;
již jedenkrát jsem ti jej ukázal.
Když jeho šťáva spícím na víčka
se nakape – ať žena to neb muž,
hned musí vzplanout láskou šílenou
ke tvoru prvnímu, jež zhledne pak.
Ten přines květ a tady opět buď,
než leviatan míli uplave.

Puck. Za čtyřicet bych minut obletěl
pás kolem země.

Odejde Puck.

Oberon. Květ když budu mít,
Titanie až usne, dočekám
a šťávu nakapu jí na oči.
Co prvně spatří, až se probudí,
ať lev to, medvěd, vlk anebo býk,
op všetečný neb čilá opice,³⁸
necht' stíhá lásky duší veškerou.
A než to kouzlo s očí sejmu jí
– jak zas to mohu jinou bylinou –,
ji pohnu, by mi dala panoše.
Leč kdo to přichází? – Sám neviděn
chci vyslechnouti jejich rozmluvu.

Vystoupí Demetrius a za ním Helena.

Demetrius. Já nemiluji tě, již nechod' za mnou.

Kde jest Lysander s krásnou Hermií?
Jej zavraždím, jak ona vraždí mne.³⁹
Tys řekla, že se utekli v ten les;
a tady jsem a v lesní poušti té
mne rozum opouští, neb nemohu
se potkati se svojí Hermií.
Pryč, jdi mi z očí, nesleduj mne dál.

Helena. Ty za sebou mne táhneš, magnete,
svým tvrdým srdcem; – ale železo,
věz, nepřitahuješ, neb srdce mé
jest pravá ocel: pozbud' síly své
mne přitahovat a já nebudu
mít síly žádné tíhnout za tebou.

Demetrius. Což vábím vás? A krasořečím vám?

Či vám to neříkám co nejzřejměji,
že rád vás nemám, rád mít nemohu?

Helena. I proto ještě víc vás miluji.

Jsem vaším ohařem, Demetrie;
čím víc mne bijete, tím více chci
se tulit k vám: nuž se mnou čiňte jen,
jak se svým ohařem to činíte;
mne šlapte, bijte, zanedbávejte,
mne ztrácejte, jen to mi dovolte,
ač nehodné, bych dál šla za vámi.
Zdaž horšího si místa mohu přát
ve vaší lásce – ač i místo to
jest u mne místem ceny vysoké –,
než abych byla vám, co vás je pes?

Demetrius. Tak příliš nedráždí mé duše zášť;
mně zle jest, když se na tě podívám.

Helena. A já jsem churava, když spatřím⁴⁰ vás.

Demetrius. Až příliš lehčíte svůj dívčí mrav,
že, opouštějíc město, dáváte
se v ruce muže, jenž vás nemiluje,
a svěřujete nočním nástrahám
a svodné radě opuštěných míst
ten vzácný poklad svého panenství.

Helena. Mně vaše ctnost je listem ochranným;
vždyť není noci, zřím-li vaši tvář,
a proto mním, že nejsem v noci zde;
všech světů též je tady společnost,
neb v očích mých jste celým světem vy;
jak tedy říci lze, že sama jsem,
když celý svět zde na mne pohlíží?

Demetrius. Já prchnu ti a v houští skryju se
a dravcům na milost tě zůstavím.

Helena. I nejdravější nemá srdce vaše.
Když libo, běžte; – báj se promění:
Apollo prchá, Dafne honí jej,
Noh stíhán holubicí, plachá laň,
hle, pospíchá, by tygra chytila:
spěch zbytečný, kde honí bázlivost
a statečnost se dává na útěk.

Demetrius. Již dost mám řeči tvých a nech mne jít,
neb za mnou půjdeš-li, to vskutku věř,
že v lese tom ti někde ublížím.

Helena. Aj, v chrámu, ve městě i na poli
mně ubližujete. – Demetrie,
to hanba jest! – Ty vaše úkory
jsou na potupu mému pohlaví:
muž o svou lásku v boj se může dát,
my dobyty chcem být, ne dobývat.

Odejde Demetrius.

Jdu s tebou, peklo rájem se mi stane,
a smrt mí vítej z ruky milované!

Odejde Helena.

Oberon. Jdi, rusalko! – Než opustí ten bor,
ty prchej mu a on buď láskou chor!

Vrátí se Puck.

Máš květinu? Bud' vítán, toulale!

Puck. Mám, tady jest.

Oberon. Nuž prosím dej mi ji.
Znám svah, kde douškou mateří to voní
a petrklíče k fialkám se kloní,
kde kozí list se klene v bujné loubí,
v němž růže pižmová se s šípkem snoubí:
Titanie tam někdy v noci spává,
když elfů hra ji v květech zkolébává,
tam pestrolesklou kůži svléká had,
dost volnou, že by skřítek měl z ní šat. –
Jí oči natru šťávou toho květu
a ohyzdnými sny jí mysl spletu.
Ty také vezmi šťávy, rychle spěj

a celý tento háj mi prohledej:
je spanilá kdes Athéňanka tady,
jejížto láskou zhrdá hejsek⁴¹ mladý;
jdi a tou šťavou oči jemu natři
a dívka ta pak první buď, co spatří.
Jej snadno poznáš, athénský má šat;
a ostražitě hled' to vykonat,
by více nežli ona k němu teď
on láskou hořel k ní; – a potom hled',
bys byl tu zas před prvním kuropěním.

Puck. Strach neměj, pane, mžitky neprolením.
Odejdou.

Výstup druhý.

Jinde v lese.

Vystoupí Titanie se svým průvodem.

Titanie. Teď jedno kolo, jednu elfi píseň;
pak za⁴² třetinu minuty zas pryč:
ti červy bijte v růží poupatech
a jiní s netopýry válčete
o křídla kožnatá, by pláštíky
se nadělaly z nich pro elfy mé;
a jiní hoňte sovu křiklavou,
jež houká nám co noc a diví se
mým skřítkům hezounce tak pitvorným.⁴³
A teď mne uzpívejte do spaní,
pak do práce a nerušte můj klid.

Zpěv.

První elf. Pestrý hade, dvojhrotý,⁴⁴
ježku s ostny, nechod' bliž;
mloku, plaze temnoty,
kněžně elfů neubliž.

Sbor. Slavíku, ty s námi jen
libě zpívej: Sladký sen,
hali, luli, sladký sen,
hali, luli sladký sen.
Čáry, děs
a zlo nám dnes
krásnou paní neruš jen;
dobrou noc a sladký sen!

První elf. Dlouhonohý pavouku,
po své přízi dál si chod';
brouku, zůstaň u brouků,
červe, plši, neuškod'.

Sbor. Slavíku, ty s námi jen
atd. atd.

Druhý elf. Honem pryč, – vše dobře teď;
jeden si tu stráže hled.

Odejdou elfové. Titanie spí. Vystoupí Oberon a nakape šťávy z květu Titanii na oči.

Oberon. Co jen spatříš, až se vzbudíš,
miláčkem ti drahým budiž,
ať se láskou k tomu trudiš:
buď to medvěd rozsochatý,⁴⁵
rys neb kanec štětinatý,
pantr, kočka – tvoje oči

vzplaňte láskou, jak to zočí. –
Vzбуд' se, až sem netvor vkročí!

Odejde Oberon. Vystoupí Lysander a Hermie.

Lysander. Tys, drahá, unavena dlouhou poutí;
bych pravdu děl, já zabloudil v tom lese:
zde, Hermie, si mužem oddechnouti
a počkáme, až jitro rozbřeskne se.

Hermie. Lysander lůžko hledej v doubravě,⁴⁶
já hlavu složím tady na trávě.

Lysander. Nám oběma at', milá, trávník ten
se za jediný polštář rozestírá;
bud' jedno srdce, jedno lůžko jen
a v dvojích prsou pouze jedna víra.

Hermie. Ne, drahý, blízko tak si nelehejte,
dál, kvůli mne, si lůžko vyhledejte.

Lysander. Ó, tak mi rozuměj, má jediná,
jak lásku chápe láska nevinná. –
Chci říci: srdce mé tak vjedno s tvým,
že srdcí dvě jest srdcem jediným;
dvé prsou jedna přísaha jen svírá,
a proto prsou dvě a jedna víra.
Nech po svém boku spočinout mne, chceš?
Věř, Hermie, tak ležet není lež.

Hermie. Lysander hezky slova strojí též!
Žeť Hermie by byla nezpůsobná,
snad myslíc, že jsou lež ta slova zdobná.
Však z lásky, přáteli, a dvornosti
si dále lehněte, jak ve ctnosti
– by nepropadli své i světa haně –
se sluší ctnému jinochu a panně.
Již, milý, dobrou noc a sladký sen
a do smrti bud' v lásce nezměněn!

Lysander. K té krásné modlitbě jen „amen“ dím,
at' zemru, kdys-li věrnost poruším!

Zde lůžko mé; – klid všechen dej ti spaní!

Hermie. K tvým víčkám schyl se půlka tvého přání!

Oba usnou. Vystoupí Puck.

Puck. Hvozd jsem prošel v každou stranu,
nikde sled po Athéňanu,
jehož zrak má zakusiti,
jak ten květ zde lásku vznítí.
Noc a ticho! – Hle, kdo tady?
Aj, to Athéňan je mladý:
on to jest, jak děl můj král,
jenž tou dívkou pohrdal! –
A zde dívka – spí tak zdravě
na blátivé, vlhké trávě.
Krásná duško, – blíže asi
k bezcitovi nesměla jsi!
Však tvé oči, ničemníku,
očarují v okamžiku.

Kape mu šíávu na oči.

Až se vzbudíš, lásky bol
již ti usnout nedovol. –
Vzbud' se včas! – Já musím honem

pospíšet za Oberonem.

Odejde Puck. Vystoupí Demetrius a Helena. Oba běží.

Helena. Stůj, Demetre, a zavraždi mne spíš!

Demetrius. Já poroučím ti, netrýzni mne již!

Helena. Mne ve tmách opouštíš? – Co počít mám?

Demetrius. Stůj, tvá to věc; – já dál chci jít sám.

Odejde Demetrius.

Helena. Mne dechu zbavil blouznivý ten hon!

Čím prosím víc, tím krutější je on.

Jak šťastna Hermie kdes v lese tady,

má oči milostné a plné vnady.

Čím to, že oči září jí tak čistě?

Ne, od slaných to slzí není jistě;

vždyť oči mé se myjou častěji

než oči její v slzí ručeji.

Ne, ne, jsem šeredná jak medvěd z lesů,

zvěř když mne potká, pryč utíká v děsu,

a není div, že Demeter tím borem

přede mnou prchá jako před netvorem.

V jak zlém a klamném zrcadle to smím

té Hermie zrak hvězdný rovnat s mým? –

Leč, kdo to zde? – Lysander! – V trávě chladné!

Spí? – Nebo mrtev? – Nežřím rány žádné.

Lysandre, vstaňte, jestli ve vás žítí!

Lysander (*procitne*). – A pro tebe chci do plamenů jít!

Ó Heleno, tak průzračná a skvoucí,

že ve tvých prsou vidím srdce tlouci!

Kde jest Demetrius? – Ó, podlé jméno,

jež tímto mečem být má vyhlazeno!

Helena. Lysandre, – ne, tak nesmíte mu lát,

on sice vaši Hermii má rád,

však co je na tom, co? – Když ona jen

vás miluje, tož buďte spokojen.

Lysander. Já s Hermii? – Ne, nikdy, mně jest žel

té každé chvíle, co jsem u ní dlel.

Ne k Hermii, já k Heleně jen planu:

kdo za holubici by nedal vránu?

Jen rozumem se vůle muže řídí

a rozum ve vás vyšší cenu vidí.

Co roste, teprv doba zralým činí:

mé mládí v rozum dospívá až nyní

a rozum, jsa teď plnám na rozvoji,

jen k vašim očím vede vůli moji,

kde nyní všechny milování zkázky

čtu psané v nejvzácnější knize lásky.

Helena. Proč k výsměchu jsem zrozena, se ptám.

Mne tupíte – Čím křivdila jsem vám?

Či, mladý muži, na tom není dosti,

že nezasloužím teď ni v budoucnosti,

by Demetrův se na mne usmál zrak?

A ještě výsměch, že jsem bědná tak?

Ó, křivdíte mi věru bolestně,

když dvoříte se mi tak nečestně.

Však, buďte zdrav! Já myslala si vždycky,

že šlechetnější jste a více lidský.

Ó, proč jen mužem odstrčená žena
též od druhého jest tak urážena!

Odejde.

Lysander. Zde neviděla Hermu. – Hle, spíš; –
jen spi, Lysandru více nechod' blíž,
neb jako přesycení věcí sladkou
v nás budí ošklivost a nechut' vratkou,
anebo kacířství ten ze všech lidí,
jenž opustil je, nejvíc nenávidí:
tak ty – mé kacířství, má špatná chut' –
všech nenávisť a nejvíc moji vzbud'!
A vše, s co jsem, co ve mně žije, touží,
ať Helenu jen ctí a jí jen slouží.

Odejde.

Hermie (procitne). Lysandre, pomoc, pomoc, rychle! Hled,
tu zmíjí stočenou mi s prsou smet'!
Ach – běda mi! – to sen byl plný děsu!
Lysandre, pohleď, jak se strachem třesu.
Mně zdálo se, že had mi srdce hlodal,
tys usmíval se jen, jak hryz a bodal. –
Lysandre! – Jak? – Lysandre, – prosím již!
Pryč? – Ani hles, ni slova? – Neslyšíš? –
Ach – kde to jsi? – Mluv, pro tu lásku naši!
Mluv! – Skoro omdlévám, jak vše tu straší.
Ne? – Tedy blízko po tobě ni sled. –
Nuž tebe nebo smrt si najdu hned.

Odejde.

Třetí dějství.

Výstup první.

Týž les. Titanie spí.

Vystoupí Kdoulička, Švihlík, Klubko, Pískálek, Čenich a Hladomor.

Klubko. Jsme všichni pohromadě?

Kdoulička. Jako na zavolání. – A tady je ku podivu příhodné místo pro naši zkoušku. Ten zelený trávník bude naše jeviště; to hlohové křoví naše oblékárna; a provedeme to v aktýrování zrovna tak jako před vévodou.

Klubko. Petře Kdouličko –

Kdoulička. Co si přeješ, ty mé lamžezezo, Klubko?⁴⁷

Klubko. Jsou věci v té komedii Pyramus a Thisbe, které se jaktěživ líbit nebudou. Předně musí Pyramus vytáhnout meč, aby se zavraždil; a to paničky nesnesou. Co tomu říkáte?

Čenich. Ty má rodičko! – To je povážlivá obava.

Hladomor. Myslím, že bude třeba to zavraždění nechat, až bude po všem.

Klubko. Ani co by za nehet vlezlo! – Mám nápad, kterým se to všecko spraví. Napište mi proslov; a v tom proslovu ať se jako napoví, že svými meči nikomu nechceme ublížit a že Pyramus doopravdy zavražděn není, A pro ještě větší jistotu jim řekněte, že já, Pyramus, nejsem Pyramus, ale Klubko, tkadlec: to je zbaví všeho strachu.

Kdoulička. Dobrá, takový proslov si opatříme; a musí to být jako taková písnička – osm not nahoru a šest dolů.⁴⁸

Klubko. Ne, dvě noty přidejte: osm nahoru a osm dolů.

Čenich. Nebudou paničky mít strach z toho lva?

Hladomor. Jářku, toho se bojím.

Klubko. Sousedé, to si všichni dobře rozvažte. Přivéstí – buď nám Pánbůh milostiv! – lva mezi paničky, to je ukrutně strašná věc; neboť není strašlivější drůbeže než takový živý lev; a to bychom se měli míti na pozoru.⁴⁹

Čenich. Tedy ať jim ještě jeden proslov poví, že to není lev.

Klubko. Tak, tak! – A ohlásit se musí, jak mu říkají; a půl jeho tváře musí být vidět krkem toho lva; a on sám ať mluví tím krkem a řekne takto nebo jinak s tímtež defektem: – „Paničky“ – aneb „Krásné paničky“ – „já bych vás žádal“ – anebo „já bych vás prosil“ – anebo „já bych vás zapřisahal, abyste neměly strach a netřáslly se. – Můj život za vás! – Myslíte-li, že sem přicházím jako lev, musel bych splakat nad svým vlastním životem. – Ne, já nejsem žádný takový tvor; já jsem člověk jako každý jiný člověk.“ – A teď ať jim řekne svoje jméno a poví jim bez obalu, že je švihlík, truhlář.

Kdoulička. Dobrá, tak to půjde. – Ale jsou tu ještě dva tvrdé oříšky; a první jest, jak dostaneme to měsíční světlo do pokoje; neboť, jak víte, Pyramus a Thisbe sejdou se při měsíčku.

Švihlík. Svítí měsíc v tu noc, co budeme hrát svůj kus?

Klubko. Kalendář sem! Kalendář! Podívejte se do kalendáře. Hledejte měsíc, hledejte měsíček!

Kdoulička. Ano, svítí v tu noc.

Klubko. Tak tedy můžete nechat otevřenou jednu okenici velkého okna v pokoji, kde budeme hrát, a měsíc může tou okenicí svítit.

Kdoulička. Pravda. – Anebo ať jeden přijde s roštím a lucernou a řekne, že přichází disfigurovat čili představovat osobu měsíčka. – Potom jest ještě jedna věc: v tom velkém pokoji potřebujeme zeď; neboť Pyramus a Thisbe, jak ta historie vypravuje, hovoří spolu skulinou zdi.

Čenich. Takovou zeď mi tam jaktěživi nevpravíte. Co říkáte, Klubko, vy?

Klubko. Ať už ten neb onen, jeden musí představovat zeď; i ať se ohodí troškou vápna nebo lepenice nebo vůbec nějakou omítkou na znamení, že je to zeď; a prsty ať drží takhle; – a tou skulinou ať si pak Pyramus a Thisbe šeptají.

Kdoulička. Když to může být, tedy je všecko v pořádku. A teď pojíte, sedněte, každý matky syn, a opakujte své úlohy. – Pyrame, vy začínáte. Až odříkáte svou řeč, odstupte tam do křoví; a tak tedy ať každý spustí podle svého hesla.

Vystoupí Puck v pozadí.

Puck. Jaká to pytlovina člověčí
se potlouká⁵⁰ u lůžka kněžny elfů?

Jak? – Divadlo! – Chci posluchačem být,
snad hercem také, uvidím-li proč.

Kdoulička. Mluvte, Pyrame. – Thisbe, předstupte.

Klubko. Ó Thisbe, jako svítek voní sladce –

Kdoulička. Kvítek, kvítek!

Klubko. – kvítek voní sladce,
tak, Thisbe nejdražší, tvůj voní dech. –
Však slyš! – To hlas! Ty počkej tady krátce
a já zas přijdu, co by bičem šleh.

Odejde.

Puck. Tak zvláštní Pyram nebyl dosud hrán.

Odejde.

Pískálek. Musím já teď mluvit?

Kdoulička. Arciže musíte. – Abyste totiž rozuměl: on jenom odchází, aby se podíval na ten hluk, co uslyšel, a hnedle se vrátí.

Pískálek. Ó zárný Pyrame, jak lilie tak bílý,
jak růže červený, kdys šípek léto slaví,
ty křepký junáku, klejnote roztomilý
a věrný jako kůň, ježž věrnost neunaví!

Já přijdu, Pyrame, tam k hrobu Ňumovu –

Kdoulička. Ninovu hrobu, člověče. – To mluvit ještě nesmíte; to odpovídáte Pyramovi. – Vy melete celou svou úlohu napořád, hesla a všecko dohromady. – Pyrame, vystupte, vaše heslo už tu bylo; to jest – „ježž věrnost neunaví“.

Pískálek. Ó! – A věrný jako kůň, ježž věrnost neunaví.

Vrátí se Puck a Klubko s oslí hlavou.

Klubko. Ó Thisbe, krásný být, já byl bych jenom tvůj! –

Kdoulička. Ó hrůza hrůzoucí! – Ono tu straší! – Prosim vás, sousedé! Utíkejte, sousedé! Pomoc!

Utekou Kdoulička, Švihlík, Pískálek, Čenich a Hladomor.

Puck. Teď za vámi! – Já proženu vás dnes
přes bahna, křovím, přes trní a kámen:
zde koni podoben, tam jako pes,
jak medvěd bezhlavý, jak vepř, jak plamen;
chci ržát a Štěkat, chrochtat, řvát a plát:
kuň, pes, vepř, medvěd, plamen, napořád!

Odejde.

Klubko. Pročpak utíkají? – To je od nich nějaká čertovina, aby mi strachu nahnali.

Vrátí se Čenich.

Čenich. Ó Klubko! Tys proměněn! Copak to na tobě vidím?

Klubko. Co vidíš? – Svou vlastní oslovskou hlavu vidíš; nevidíš?

Odejde Čenich. Vrátí se Kdoulička.

Kdoulička. Pomoz ti Pánbůh, Klubko, pomoz ti Pánbůh! – Ty jsi zaklet!

Odejde.

Klubko. Prohlížím to jejich lotrovství: chtějí ze mne udělat osla, chtějí mne postrašit – kdyby jen mohli. Ale já se odtud nehnu, ať si dělají co dělají. Budu si chodit nahoru a dolů a zazpívám si, aby to slyšeli, že nemám strachu.

Zpívá.

Ten kos, ó, to je černý pták,
jen zobáček má zlatým
a drozd, jenž zpívá k srdci tak,
a střízlík malinkatý⁵¹ –

Titanie (procitnouc). Co za anděla mne tu probouzí na lůžku květnatém? –

Klubko (zpívá).

– a skřivánek a pěnkava
a vrabčák s kukavicí,
již mnohý manžel slýchává
a „lžeš“ jí nesmí říci; –

– neboť, na mou věru, kdožpak by si lámal hlavu pro takového pitomého ptáka a říkal kukavici, že lže, třeba si kukala až do skonání? –

Titanie. Ó, zapěj znovu, sličný smrtelníku!

Můj sluch je tvou písní okouzlen;
též zrak můj podmaněn tvou postavou
a mocnost krásy tvé mne přes moc nutí
na první pohled, abych řekla ti,
ba přísahala, že tě miluji.

Klubko. Zdá se mi, paničko, že máte k tomu pramálo rozumné příčiny. Inu arcit', abych pravdu řekl, rozum a láska bývají dnešního dne zřídka pohromadě. Tím větší škoda, že jistí počestní sousedé nechtějí je spolu spřátelit. – Ó, já také umím býti vtipným, když se to hodí.

Titanie. Ó, ty jsi moudrý jako spanilý.

Klubko. To, to; ani jedno, ani druhé; ale kdybych měl jen tolik vtipu, abych se dostal z toho lesa ven, to by mi zrovna tak stačilo.

Titanie. Ty z toho lesa odejít chceš?

Chtěj nebo nechtěj, tady zůstaneš.
Věz, že jsem duch, to nevšedního stavu,
a věčné léto září na mou slávu
a miluji tě, se mnou pojď, můj milý,
dám tobě elfy, by tě obsloužili,
a poklady ti snesou z mořské hloubi
a zapějou, až usneš v květném loubí,
a zbavím smrtelných tě pout a tuch,
že budeš chodit jako vzdušný duch.
Sem, Pavučinko, Květe hrachový,
Hořčičné semínko a Molíku!

Vystoupí Pavučinka, Hrachový květ, Hořčičné semínko a Molík.

První elf. Hotov!

Druhý elf. Já též.

Třetí elf. A já.

Čtvrtý elf.⁵² Kam jítí máme?

Titanie. Zde k tomu pánu úslužně se mějte,
kam půjde, před ním tančete a hrejte
a meruňky a maliny mu přejte,
též rudé hrozny, fíky nasbírejte,
pro váčky s medem ku čmelákům spějte
a nožky voskové jim utrhejte,
je o světlušek očí rozžehejte
a za světélka noční mu je dejte,
když lehne, vstane, o miláčka dbejte;
o křídla motýlí se postarejte,
svit měsíčný mu s očí odvívejte
a nyní, elfi, hned mu úctu vzdejte!

První elf. Sláva tobě, smrtelníku!

Druhý elf. Sláva!

Třetí elf. Sláva!

Čtvrtý elf. Sláva!

Klubko. Prosím za odpuštění,⁵³ vaše vzácnosti, srdečně prosím. – Smím-li vědět, jak vám říkají,
vzácný panáčku?

Pavučinka. Pavučinka.

Klubko. Vyprosím si bližší známost, dobrý panáčku Pavučinko; až se říznu do prstu, budu tak smělý.
– Vaše jméno, počestný kavalírku?

Hrachový květ. Hrachový květ.

Klubko. Prosím vyříd'te mé poručení paní Klištce, své matce, a panu Luskovi, svému otci. Dobrý
pane Kulihrášku, také od vás vyprosím si bližší známost. A prosím, jakpak vy se jmenujete, pane?

Hořčičné semínko. Hořčičné semínko.

Klubko. Můj dobrý jinošiku, Horčičko, znám dobře vaši trpělivost; ten zbabělý kolohnát, hovězina,
pohltil již mnohého pána vašeho rodu. Ujišť'uji vás, že mi vaše příbuzenstvo často vehnalo slzy do
očí. Také budu prosit o další známost, pane Horčičko.

Titanie, Teď v moje loubí proved'te ho hned,
mně zdá se, luna vlhce září s výše;
a pláče-li, tu mnohý drobný květ
pro ulopenou cudnost steskem dýše.
Rty miláčkovy zavřete; – jen tiše.
Odejdou.

Výstup druhý.

Jinde v lese.

Vystoupí Oberon.

Oberon. Rád věděl bych, zda vzbudila se již

Titanie a jaký ponejprv
jí před očima objevil se tvor,
ježž nezměrně teď musí milovat.

Vystoupí Puck.

Zde posel můj. –

Jak je, ty třeštile?

Ký noční hluk to straší po boru?

Puck. Má kněžna hoří láskou k netvoru.

Tam u jejího posvátného stánku,
když v mráкотném se nalézala spánku,
se hrubá cháska sešla z okolí,
jež v Athénách se o chléb mozolí;

zde měli zkoušku k nějakému ději,
jež k Theseovu sňatku hráti chtějí.
Chlap nejhoupější z pitomé té laje,
jenž Pyrama v tom jejich kuse hraje,
gel z jeviště a uschoval se v křoví:
tam já jsem přitočil se k hlupákovi
a nasadil mu oslí palici.
Vtom zavolala Thisbe nyjící
a herec vychází. – A páni bratři –
jak husy divoké, když lovce spatří,
neb hnědohlavé kavky ulekaně
se zvednou s kvákáním po střelné ráně
a rozstříknou se, šíleně se vznáší –
tak prchají, když spatří jej, ti braši.
Já dusám za nimi, ten padá, kvičí,
ten „vražda!“ volá, jiný „pomoc!“ křičí.
Jich děs jak rozumu je zbavil zcela,
i z věcí bezduchých jim hrůzu dělá;
neb křoví, trní za šaty je chvátí,
ten rukáv, klobouk, jiný všecko ztratí.
Já dál je děsil, za nimi jsem spěchal,
jen změněného Pyrama tam nechal.
Vtom kněžna ze snu oči otevírá
a jedním rázem láskou k oslu zmirá!

Oberon. Ta hra jest lépe, než jsem čekal, hrána.

Však nakapal jsi v oči Athéňana
též lásky štávu, jak jsem rozkázal?

Puck. Má také dost. – Já dopad ho, jak spal,
a vedle něho dívku jako květ;⁵⁴
jak procitne, ji musí uvidět.

Vystoupí Demetrius a Hermie.

Oberon. Teď pozor dej, náš Athéňan je tady.

Puck. Ta dívka je to, ne však muž ten mladý.

Demetrius, Proč káráte mne, rád vás mám tak vřele; tak zle jen zlého tupte nepřítelé.

Hermie. Teď kárám jen, však bojím se, že spíš
cos horšího: mé kletby zasloužíš!

Když zabil jsi Lysandra, jak on spal,
jsa po kotníky v krvi, vkroč tam dál
a zavraždí též mne. –

Dnu věrno není slunce zlatolící
on jako mně. – A od Hermie spící
že by se odkrad? – Spíš chci víru dát,
že středem země lze se prokopat,
až měsíc dolů k protinožcům kmitne
a o polednách k bratru slunci svitne.

Ty zavraždil jsi ho, jak ležel v snách,
tak zlý a smrtný pohled má jen vrah.

Demetrius. Tak zavražděný vypadá; já též,
jež ukrutně tak v srdce zraňuješ.

A ty, můj vrahu, oči máš tak něžné,
jak tam ta denice v své záři sněžné.

Hermie. Co má Lysander nyní z očí těch?

Jej ke mně, Demetre, se vrátit nech!

Demetrius. Svým psům spíš hodím jeho mrtvolu.

Hermie. Pse sám, ó pryč! – Ty dráždíš k plápolu

můj dívčí hněv. – Tys vraždil dozajista?
Tož mezi muži nikdy neměj místa!
Ó, pravdu mluv, mně k vůli, chci to vědět; –
když bděl, tys netroufal si na něj hledět
a ve snách zabils jej? – Ó červ a had⁵⁵
tak hrdinsky to též moh vykonati
To zmije čin; a dvojjazyčná zmije
jak jazyk tvůj, ty hade, nezabije!

Demetrius. Jen smyšlenka váš rozněcuje hněv,
mou ruku netřísni Lysandra krev;
a mrtev není, pokud vím.

Hermie. Je zdrav?

Mluv, prosím tě, mne pochybností zbav!

Demetrius. A kdybych moh, co za odměnu mám?

Hermie. Mne víckrát nespátřit ti právo dám. –
Ze nenávidím tě, bud pamětliv;
mně nechod' blíž, ať mrtev jest, neb živ.

Odejde.

Demetrius. V tom rozhořčení marno jíti za ní,
zde tedy zůstanu až do svítání.
Strast svojí tíhou ještě hůře svírá,
když spánek bankrotář jí dluh odpírá;
teď aspoň částku zaplatit se nutí:
tak počkám zde na jeho nabídnutí.

Ulehne a usne.

Oberon. Tys omýlil se! – Cožpak jsi to ztropil?

Tys lásky šťavou věrné oči skropil.
Tou chybou věrná láska lásku tratí
a klamná k věrnosti se nenavráť.

Puck. Toť osud již: – za jednu věrnou duši
jich miliony přísahy své ruší.

Oberon. Teď rychleji než vítr hvozdem leť
a z Athén Helenu tam najít hled:
jest láskou chorá, umořená, zbledlá;
s tou mladou krví zle si láska vedla.
Sem hled ji přilákati tak neb tak,
já zatím jemu očaruji zrak.

Puck. Už jdu, už jdu! – Hle, letím líp
než z Tatarova luku šíp.

Odejde.

Oberon (*kapaje šťávu na oči Demetriovy*).

Květe nachem hořící,
střelou Mílka nyjící,
vpij se v jeho zornici.
Jeho zrak se budící
spatř svou dívku, zářící
na nebi jak denici. –
Probud' se jí před lící,
pros ji o lék zdravící.

Vrátí se Puck.

Puck. Králi elfů, vůdce náš,
Helenu zde v mžiku máš
s mladíkem, jež jsem si zmát
a jenž má ji k smrti rád.
Počkáme, z té hry co vyjde?

Jací blázni jsou ti lidé!

Oberon. Ustup; jejich krok a hlas
Demetra nám vzbudí včas.

Puck. Dva teď budou chodit za ní
a to bude k popukání.
To se hodí na můj lub,⁵⁶
když se zmatou líc a rub.

Vystoupí Lysander a Helena.

Lysander. Proč máte v lásce mne za posmíváče?

Vždyť výsměch nemá slzy na líci: –
hle, moje láska přísahá a pláče;
jest pravdou slib se takto rodící.
Jak může se vám zdáti pohrdavým,
co označeno pravdy znakem pravým?

Helena. Ty prohnaněj si vedeš napořád!
Bít pravdu pravdou? – Tak to peklo dělá!
Slib dal jsi Hermii; chceš se jí vzdát?
Važ slib a slib a nic nevážíš zcela:
slib mně a jí do misek vložen dvou
se vyrovná a obě prázdný jsou.

Lysander. Já z nerozumu dal jí lásky slib.

Helena. Ji zrazuje, teti nezmoudřel váš vtip.

Lysander. Ji Demetr má rád, vás nemiluje.

Demetrius (*vzbudí se*). Ó Heleno, má nymfo dokonalá,
má bohyně! S čím rovnat by se dala
zář očí tvých? – Jest kalným křišťál skvoucí.

Tvé rty, to třešně k zulíbání zvoucí;
běl sněžitého Tauru, ovívána
od větrů východních, jest jako vrána,
když zvedneš ruku: – nech ji zlíbat, drahá,
tu kněžnu bělostnou, tu pečet' blaha!

Helena. Ó hanba! Peklo! Proti sobě náhle
vás vidím všechny v šprýmu zapřísáhlé.
Mít jemnosti a slušnosti jen kus,
tak týrati mne bylo by vám hnus.
Což není dost, že záští ke mně máte?
Proč ještě spolu se mi posmíváte?
Být vpravdě muži, zlovůli tak chabou
vy nejednali byste s dívkou slabou;
neb lichoťíte, přísaháte oba
a vím, že v srdcích vašich jest jen zloba.
Jste soky v lásce k Hermii, to víte,
jste soky, Helenu když potupíte.
To čistá práce, mužné podniknutí,
když dívku ubohou až k slzám nutí
ten výsměch váš! – Muž ušlechtilý, pravý
tak pannu neurazí, nepřipraví
jí tolik muk – jen proto, že to baví!

Lysander. Demetrie, již nebud' nevlídným;
víš – rád máš Hermii, též já to vím.
Zde, celým srdcem, rád a z dobré vůle
se lásky k Hermii své zříkám půle,
a ty svou půlku Heleny mi nech;
již rád chci míti, dokud v prsou dech.

Helena. Tak drzých výsměšků svět nezaslech.

Demetrius. Lysandre, podrž svou si Hermii,
kdys měl-li jsem ji rád, víc nechci ji.
Mé srdce u ní bylo jenom hostem,
teď k Heleně šlo domů, za svým skvostem,
kde zůstane.

Lysander. To nevěř, Heleno.

Demetrius. Mou věrnost nezlehčuj, sic souzeno
ti bude ještě draze pykat za to.
Hled, kdo to jde; – aj, láskou tvou je tato.

Vystoupí Hermie.

Hermie. Noc tmavá, která úkol oka stíní,⁵⁷
tím chápavější naše ucho činí;
co vidu ubírá, zas navrácí
a dvojnásobně sluchu oplácí. –
Můj zrak, Lysandre, tímto nočním časem
tě nenašel; mne sluch⁵⁸ ved za tvým hlasem.
Proč nelaskavě tak jsi odešel?

Lysander. Kdo láskou puzen dál, proč zůstat měl?

Hermie. Čí láska ode mne tě mohla vésti?

Lysander. Lysandrova to láska k jeho štěstí –
tam k Heleně, jež, noc mu zlatí víc
všech zářných sfér, těch nebe zřítelnic.⁵⁹
Proč hledáš mne? – Cos ještě nepoznala,
že nenávist jen od tebe mne hnala?

Hermie. To nemůž být! To nemyslíte vskutku.

Helena. Hle, ona s nimi spikla se v tu půtku!

Teď všechny tři tu pohromadě zřím,
by ztropili si ze mne bídný šprým.
Zlá Hermie, ty družko nevděčná,
tys dohodla se, spikla s těmi tady
mne utrýznit tím podlým výsměchem?
Ta všecka tajemství, jež sdílely jsme,
ty sliby sesterské, ty hodiny,
jež trávil jsme spolu, kárajíce
čas rychlonohý, že nás loučival, –
jest zapomněno vše? – To přátelství
ze školních dnů, ta dětství nevinnost?
My dvě jak dovední dva bohové
jsme jehlou utvářely jeden květ
dle vzorku jednoho, a sedíce
na jednom polštáři a šveholíce
si jednu píseň, jednu tichou notou;
jak byly by se vjedno vtělily
náš hlas a ruce, boky, srdce naše.
Tak rostly jsme jak třešně blížanky,
jež odděleny jsou zdánlivě,
přec v oddělenosti jsou spojeny;
dvě družných jahod na jediném stonku;
dvě těla zdánlivě, však jedno srdce,
dva rodné znaky na jediném štítu,
jež korunuje chochol jediný.
A chceš teď roztrhnout tu dávnou lásku
a s těmi muži tady spolčit se
na potupení družky ubohé?
To není přátelské, to dívčí není;

vše naše pohlaví, jak sama já,
tě za to kárat musí, ačkoliv
tu krutou křivdu cítím pouze já.

Hermie. Já žasnu nad tou řečí vášnivou;
ne tebe já – ty zdá se tupíš mne!

Helena. Zdaž jsi Lysandra nenavedla ty,
by jako na potupu za mnou šel
a velebil mou tvář a oči mé?
A též Demetria, svou druhou lásku
– jenž od sebe mne právě odstrčil –,
by nazýval mne nymfou, bohyní
a vzácnou, skvostnou, svatou, nebeskou?
Proč k té tak mluví, kterou nenávidí?
Proč zřiká se Lysander lásky k tobě,
jež duši plní mu tak bohatě,
a mně – ó mně! – své srdce nabízí –
než po tvém návodu a souhlasu?
Já v milosti tak nejsem jako ty,
tak láskou hýčkána, tak přešťastna;
já miluji, jsouc nemilována;
tak nejvýš nešťastné bys měla ty
spíš litovat, a ne mnou pohrdat.

Hermie. Já nerozumím, co tím říci chceš.

Helena. Aj, tak jen dále! – Jen se smutnou tvař,
a pak za mými zády pitvořte se; –
jen mžikejte si jeden na druhého
a udržujte líbezný svůj žert;
ta hezká hra se stane příslavnou;
však mít jen špetku vděku, mravu, citu,
mne za předmět k ní byste nebrali.
Nuž, buďte zdraví; –je to má též vina,
již smrt neb odchod záhy napraví.

Lysander. Stůj, dobrá Heleno, a vyslechni
mou omluvu! – Má lásko, živote,
má duše, spanilá ty Heleno!

Helena. Ó výborně!

Hermie. Tak netup ji, můj milý.

Demetrius. Co ona nevyprosí, vynutím!

Lysander. Tak vynutíš, jak ona vyprosí!

Tak málomocny jsou mi hrozby tvé
jak její vetché prosby. – Heleno,
já miluji tě, jako že jsem živ!
To při tom žití tobě přísahám,
jež za tebe dám rád, bych dokázal,
jak lže, kdo dí, že nemiluji tě.

Demetrius. Víc já tě miluji, než může on.

Lysander. Aj, tedy pojd' a také dokaž to.

Demetrius. Jen pojd'!

Hermie. Lysandre, kam to všechno vede?

Lysander. Pryč, mouřenínko!

Demetrius. Jen se neboj nic:⁶⁰
on dělá, jak by utrhnout se chtěl,
jak chtěl by za mnou jít – však nepůjde:
Ó, jdi mi, jdi, ty krotký mužíku!

Lysander. Pryč, lopuchu! Ty škvore, kočko, pust',

sic jako hada tebe setřesu.

Hermie. Proč náhle stal jsi se tak nevlídným,
jaká to změna s tebou, miláčku?

Lysander. Tvůj miláček? Pryč, snědá Tatarko!
Pryč, hnusný léku, bídný lektvare!

Hermie. To není žert?

Helena. Ba jeho žert i tvůj.

Lysander. Demetrie, já v slovu stojím ti.

Demetrius. Já chtěl bych na to míti úpis tvůj,
neb hle, jak slabý úpis drží tě!
Ne, tvému slovu nevěřím já nic.

Lysander. Jak? Mám ji zranit, bít a zabít snad?
Ač nenávidím, přec jí neublížím.

Hermie. Čím víc mi ublížíš než nenávisť?
Mne nenávidět! – Proč, můj drahý – mne? –
Co stalo se tak nenadálého?
Či nejsem Hermie? Lysander ty?
Jsem krásná tak, jak bývala jsem kdy;
noc nepřešla a tys mne miloval,
noc nepřešla a tys mne opustil;
mne opustil – ó sud'těž bohové!⁶¹ –
že doopravdy?

Lysander. Ano, jak jsem živ,
a nepřēju si tebe spatřit víc.
Nech ptaní, pochybnosti, naděje;
buď jista, nic že pravdou není víc;
to není žert, já nenávidím tě
a pouze miluji zde Helenu.

Hermie. Ó žel! Ty kejklířko, ty kazikvěte,
ty krádce lásky, – v noci přišla jsi,
bys ukradla mi srdce lásky mé?

Helena. Ó výborně! – Což nemáš ostychu
ni mravu dívčího a stopy studu?
Z mých trpělivých úst chceš vyrvati
si hněvnou odpověď? Ó fi, ó fi!
ty licoměrná, dětská loutko, ty!

Hermie. Já loutka? – Aj – nuž tak se tedy hrá?
Teď chápu: porovnávat nechala
náš vzrůst a svoji výšku vedla v boj,
tu urostlou a štíhlou postavu,
svou vytáhlost, a tak jej získala. –
Tím dorostla jsi v jeho vážnosti,
že já tak malá jsem a zakrslá?
Mluv, malovaná tyčko májová,
jak malá jsem? – Že malá? – Přec ne tak,
bych do očí ti nehty nedosáhla.

Helena. Já prosím vás, ač na posměch jsem vám,
přec nedejte mi od ní ublížit!
Já nebyla jsem nikdy jízlivá,
já nemám daru býti ženskou zlou,
jsem pravá dívka v bojácnosti své;
a nedejte mne bít. – Snad myslíte,
když o něco jest menší, než jsem já,
že postavím se jí.

Hermie. Zas menší! Slyšte!

Helena. Má Hermie, tak nebuď na mne zlá!

Já vždy tě ráda měla, Hermie,
já ve všem stála věrně při tobě
a nikdy jsem ti neublížila,
jen tím, že milujíc Demetria
jsem řekla mu, žes uprchla v ten les.
Šel za tebou a já šla z lásky za ním;
však on mne vyplísnil a hrozil mi,
že udeří mne,⁶² ano zabije:
a teď, když necháš jít mne v pokoji,
zpět do Athén chci nést své poblouzení
a za vámi už chodit nebudu.
Teď nech mne jít. – Vždyť sama vidíš to,
jak dětinská a pošetilá jsem!

Hermie. Nuž, jdi si tedy; kdo ti brání v tom?

Helena. To bludné srdce, jež tu nechávám.

Hermie. Jak, u Lysandra?

Helena. U Demetria.

Lysander. Strach neměj, ona tobě neublíží.

Demetrius. Žeť neublíží, ač jsi při ní ty.

Helena. Ó, když se rozhněvá, jest jako meč;
již ve škole s ní šily diblice,
i ač tak maličká, je divoká.

Hermie. Zas maličká? – Je malá, maličká?

Vy strpíte to, že tak tupí mne?
K ní přec mne pusťte!

Lysander. Vari, tiplice,
ty krsku po rdesnovém kořínku,⁶³
ty korálku, ty jeden žalude.

Demetrius. Jsi příliš úslužný na pomoc té,
jež pohrdá tou tvojí ochotou.
Již dost a o Heleně nemluv mi,
k ní nestav se, neb máš-li v úmyslu
jí seabeměně lásky projevit,
věř, pykat budeš.

Lysander. Teď mne nedrží;
pojď za mnou, jsi-li muž, a zkus to hned,
kdo z nás má větší právo k Heleně.

Demetrius. Já za tebou? Ne, s tebou, krok co krok.

Odejdou Lysander a Demetrius.

Hermie. To vše jest vaše dílo, panenke,
jen zůstaňte.

Helena. Já nevěřím vám dosti,
dél nechci být v té kleté společnosti;
vy na rvačku jste obratnějších dlaní,
však já mám delší nohy k utíkání.

Odejde.

Hermie. Já žasnu jen a nevím, co mám říci.

Odejde.

Oberon. Hle, to tvá nedbalost; vždy zmýlíš se,
neb zúmyslně tak své kousky tropíš.

Puck. Věř, králi stínů, že to omyl byl.
Či neřekls mi o tom člověku,
že v athénském tu chodí obleku?
A proto čin můj nezaslouží hanu;

vždyť pokropil jsem oči Athéňanu;
a těší mne, že náhoda to chtěla,
neb jejich svár, to rozkošná je mela.

Oberon. Ti milenci teď k souboji se strojí,
spěš, Pucku, spěš a mlhy pod závoji
hned zastři noc a hvězdný nebe sklon,
že tmavý bude jako Acheron;
a svěhlavé ty soky tak vod' stranou,
že sobě do cesty se nedostanou.
Lysandrův hlas teď napodobuj v křoví
a vyzývavě směj se Demetrovi;
pak jako Demeter zas řádi v lese
a vod' je od sebe, až příkrade se
sen, obraz smrti, křídlem netopýřím
a olověnou nohou. – Pak je smírím.⁶⁴
Zde vezmi květ, v Lysandrův spící zrak
zas šťávy nakapej; jest mocný tak,
že s očí odejme, co teď je kalí,
a budou hledět zas, jak hledívaly.
Až procitnou, ta výsměšná hra všem
se bude zdátí vidinou a snem,
a milenci se do Athén zas vrátí
a do smrti se budou milovati.
Co ty to budeš vykonávat hbitě,
jdu ke královně pro indické dítě;
pak netvorných ji zbavím vidění
a všecko opět v mír se promění.

Puck. Já, pane, musím rychle mít se k práci!
Hle, mraky dělí noční bystří draci
a tam už svítá jasný posel Zory:
jak ten se blíží, bludných duchů sbory
zpět táhnou na hřbitov. – Ten kletý rod,
jenž na křižovatkách a v hloubi vod
byl pochován, šel v červotoč už zpět,
by jasný den jich hanbu nezahled;
neb sami zřeknuvše se světla žití,
jen s černobrvou nocí musí dlíti.

Oberon. Sbor našich duchů veden řádem jiným:
já často honil s milcem Aurořiným,⁶⁵
a jako lovec chodit mohu v háji,
když východní se brány otvírají,
vše ohněm rudé nad Neptuna plání
a slanou zeleň v zlato taví na ní
svou krásnou září. – Ale spěchej přec,
než bude den, tu skončit musíš věc.

Odejde Oberon.

Puck. Horem dolem, horem dolem,
voditi je budu kolem;
plaším lidi městem, polem;
Šotku, vod je horem dolem.
Zde první přichází.

Vystoupí Lysander.

Lysander. Proč, zpupný Demetře, se neozýváš?

Puck. Zde, lotře, tasím již. Kde ty se skrýváš?

Lysander. Však než se naděješ, ti blízko budu.

Puck. Jen za mnou pojd', sem, na rovnější půdu.

Odejde Lysander za hlasem. Vráti se Demetrius.

Demetrius. Lysandre, mluv, ty uprchlíku, sketo!

Jak? Utek! – Či ukryt v houšti této?

Puck. Ty zbabělče, jenž ku hvězdám se chlubí

a jenom v houšti směle cení zuby,
což nepůjdeš? – Sem, nezvedený kluku,
a jako děcko metlou tebe ztluku;
ten zhanbí se, kdo na tě tasí meč.

Demetrius. Tys tam?

Puck. Pojd' za hlasem, na mužnou seč.

Odejdou. Vráti se Lysander.

Lysander. Jde přede mnou a dráždí mne; – když přijdu,

kde na mne volal, není po něm vidu.

Máš lehčí paty, zlotřilý ty brachu;
jdu rychle dost, však rychleji jsi v prachu. –
Tmou klopýtám a nikde cesty není,
zde oddechnu si.

Ulehne.

– Přijd' už, světlo denní,
neb jak jen šedý úsvit padne v bor,
já ztrestám Demetra za jeho vzdor.

Usne.

Vráti se Puck a Demetrius.

Puck. Ho ho! ty sketo, kdy tě uvidím?

Demetrius. Jen počkej, máš-li srdce, neboť vím,

že stále měníš místo, pořád běžíš
a přijítí mi na oči se střežíš.
Kdes teď?

Puck. Aj, tady jsem; tak přece slyš!

Demetrius. Ten výsměch svůj mi draze zaplatíš,
jen až se denní úsvit opět vrátí.

Jdi teď svou cestou. – Zemdlenost mne chvátí,
zde ulehnu si na ten chladný mech,
však jitrem najdu tě, při bozích všech!

Ulehne a usne.

Vystoupí Helena.

Helena. Ó dlouhá noci, těžká, plná běd,

již zkrat' svůj čas, ať pablesk zory řídí
mé kroky znavené k Athénám zpět,
dál od všech, dál, kdož tak mne nenávidí.
A sen, jenž někdy ukonejší žal,
od sebe samé na chvílku mne vzdal!

Ulehne a usne.

Puck. Jenom tři spí tady v mlázi?

Do dvou párků jedna schází.
Aj, zde jest, jak schlíplý pták! –
Přec ten Mílek zlý je drak,
že ty holky souží tak.

Vystoupí Hermie.

Hermie. Tak mdlá a ztýraná jak nikdy v žití,

tak urosena, zdrána od bodláčí! –
Dál plahočit se nelze ani jít;
mé vůli nohy mé již nepostačí.
Zde odpočinu sobě do svítání;

a nebe ať Lysandra v boji chrání!

Ulehne a usne.

Puck. Na té trávě

spěte zdravě;

na tvůj hled

vkapu hned

lék, jež chová tento květ.

Nakape štávy na Lysandrový oči.

Až se vzbudíš,

milá budiž

plna krás

tobě zas

ta, s níž dřív tě osud sved.

A jak v pořekadle už

svou si najde každý muž,

také vám to štěstí služí:

Jan se k Haně vrátí,

štěstí bude přát;

zas hoch svou najde dívčinu⁶⁶

a všechno bude hráti.

Odejde Puck.

Čtvrté dějství.

Výstup první.

Týž les.

Lysander, Demetrius, Helena a Hermie spící.

Vystoupí Titanie a Klubko; Hrachový květ, Pavučinka,

Molík, Hořčičné semínko a jiní elfové a elfy v průvodu.

Oberon v pozadí neviděn.

Titanie. Pojď, drahý, sedni na kvetoucí trávu,⁶⁷

chci roztomilá líčka hladit tobě

a věnčit růžemi tvou hebkou hlavu

a zlíbat krásné, dlouhé uši obě.

Klubko. Kde je Hrachový květ?

Hrachový květ. Tady.

Klubko. Podrbej mne na hlavě, Hrachový kvete. Kde je musjé Pavučinka?

Pavučinka. Tady.

Klubko. Musjé Pavučinko, dobrý musjé, seberte své zbraně do rukou a zabijte mi čmeláka s červenými stehýnky na květu bodláčím a, dobrý musjé, přineste mi z něho medový váček. A jen se mi v boji tuze moc neuhřejte, panáčku; a, dobrý panáčku, dejte pozor, aby se ten medový váček neroztrh; to bych nerad, abyste se pobryndal medem, signore. – Kdepak je musjé Horčičné semínko?

Horčička. Tady.

Klubko. Podejte mi tlapku, musjé Horčičko. Prosím vás, nechtě těch pukrlátek, dobrý panáčku.

Horčička. Co ráčíte?

Klubko. Nic, dobrý musjé, jenom tady, kavalírku, Pavučinkovi pomozte drbat. Musím k holiči, panáčku, neboť se mi zdá, že mám tvář báječně chlupatpu; a já jsem jak choulostivý osel, že když mne jenom chloupek zašimrá, musím se škrábat.

Titanie. Chceš hudbu poslechnout, můj miláčku?

Klubko. Já mám po čertech dobré uši na muziku; zahrajte mi něco na kobylu.⁶⁸

Titanie. Neb, miláčku, mi řekni, nač máš chuť?

Klubko. Na mou duchu, tak na měřici obroku; to bych tak žvýkal váš⁶⁹ dobrý, suchý oves. Také se mi zdá, že mám laskominy na otýpku sena; dobré seno, sladké seno, není nad takové.

Titanie. Mám odvážného elfa; vyhledá z veverčích doupat čerstvé oříšky.

Klubko. To bych tak raději jednu nebo dvě hrstky pučálky. Ale, prosím vás, ať mne žádný z těch vašich lidiček nevytrhne; přichází na mne expozice k dřímotě.

Titanie. Jen dřímej, přitulím tě v náruč svou.

Již, elfi, pryč, a svých jen dbejte cest.

Odejdou elfové.

Tak něžně libovonný kozí list
je svlačcem ovinut a dívčí břečťan

obtáčí jilmu prsty kornaté.

Ó, jak tě miluji, jak mám tě ráda!

Usnou.

Vystoupí Puck. Oberon postoupí kupředu.

Oberon. Buď vítán, Pucku! – Hle, ten něžný zjev!

Mně věru začíná jí líto být
v tom blouznění, neb v lese potkav ji,
jak mlsky hledá protivnému hlupci,
já plísnil ji a s ní se rozešel;
neb ovíjela květy čerstvými
a vonnými ty skráně kosmaté,
a rosa, která jindy na poupatech
jak perly bleskotné se koulela,
teď stála v očích květů spanilých,
jak slzíc nad jich vlastní potupou.

Když do libosti jsem ji vyplísnil
a ona vlídně prosila, bych strpěl,
já od ní chtěl to vyměněné děcko;
i vydala je hned a poslala
s ním jednu ze svých elf, by donesla
je k mému loubí v říši čarovné.
Teď chlapce mám a zas chci odejmout
jí s očí tuto vadu ohyzdnou.

Ty, Pucku, sejmi kuklu netvornou
zde tomuto athénskému jonáku,
by vzbudiv se, až druzí procitnou,
se s nimi všemi vrátil do Athén
a vzpomínal všech příhod noci té
jen jako navštívení zlého snu.

Leč napřed zbavím kouzla královnu.

Dotkne se květem jejích očí.

Buď, jaks jindy bývala,
viz, jaks jindy vídala:
Dianino poupě ladné
nad Mílkovým květem vládne.

Má královno, již procitni mi ze sna. –

Titanie. Ó, jaká vidění to byla děsná!

Že osla miluji, se teď mi zdálo.

Oberon. Zde spí tvůj miláček.

Titanie. Jak se to dálo?

Ó, jak mým očím hnuší se ta tvář!

Oberon. Již ticho teď. – Tu hlavu sejmi, Pucku. –

Titanie, při hudby čarovzuku
těch pěti smysly utiš víc než spánkem.

Titanie. Až hudbu, hudbu, čarující sen!

Puck (*ke Klubkovi*). Svým hloupým okem hled', až probuzen!

Oberon. Zvuč hudba! – Kněžno, teď! mi ruku dej
a zem pod těmi spáči kolíbej.

Zas přátelství se na nás usmívej
a zítra k půlnoci náš slavný rej
se v Theseově domě odbývej
a k blahému jej štěstí požehnej.
Dvě párků oddá se tam podle něj,
jak Theseovi jim též blaho přej.

Puck. Králi duchů, slyš, ó slyš,
ranní skřivan zpívá již.

Oberon. V tichém smutku,⁷⁰ kněžno, tedy
půjdem nočním stínům v sledy:
obejdeme země kruhem
dřív než bludný měsíc luhem.

Titanie. Králi, pojd', a na té pouti
ráda chci tě poslechnouti,
jak se stalo, s lidmi těmi
že jsem spala na té zemi.

Odejde.

Hlahol loveckých rohů za jevištím. Vystoupí Theseus, Hippolyta, Egeus a družina.

Theseus. Jdi jeden z vás a najdi lesního,
neb skončen jest náš obřad májový,⁷¹
i an se přední stráž hlásí den,
má družka uslyš hrát mé ohaře.
Tam v údolí je pust'te k západu
a rychle, pravím, spěšte k lesnímu.
Má královno, my na vrch vystoupíme
a budem poslouchat, jak zvučně splývá
psů vydávání s hlučnou ozvěnou.

Hippolyta. Já byla jednou s Heraklem a Kadmem,
když v krétském lese štváli medvěda
psy spartskými; já nikdy neslyšela
tak čacký halas, neboť kromě hájů
i obloha a ručeje, vše kol
se zdálo hlaholiti navzájem:
tak milozvučícího neladu
jsem nedoslechla, aniž libého
tak hřímání.

Theseus. Psi moji spartského jsou plemene,
tak plaví, tlamatí; a sluchy visí
jim s hlav, že ranní rosu stírají;
a křivonozí, lalochatí jsou
jak býci thesalští; – ne rychlí v honu,
však vydáváním sladění jak zvonky
po stupnici. – Hry libozvučnější
hlas lovců nezdravil ni hlahol rohů,
ať v Spartě, na Krétě neb v Thesálii.
Sud', až je uslyšíš. – Však ticho teď,
jakéž to tady máme rusalky?

Egeus. Můj kníže, tady moje dcera spí;
a zde Lysander, zde Demetrius
a tady Helena, dceř Nedarova:
já divím se, že jsou zde pospolu.

Theseus. To jistě záhy sobě přivstali,
by vykonali obřad májový,
a zvěděvše o našem úmyslu,
sem přišli k počtě naší slavnosti.

Však mluv, Egee, není-li to dnes,
co Hermie se měla rozhodnout?

Egeus. Tak jest, můj kníže.

Theseus. Jděte, kažte lovcům,
by lesními je rohy vzbudili.

Lesní rohy a pokřik za scénou. Demetrius, Lysander, Hermie a Helena probudí se a vzbudí se.

Theseus. Aj, dobré jitro, milí přátelé!

Jest po Valentinu⁷² – a začínají
ti ptáci teprv teď se párkovat?

Lysander. Můj kníže, odpusťte!

Theseus. Jen vstaňte, všichni. –

Vy dva, jak vím, jste v lásce sokové;
jak přišla tato vzácná svornost na svět,
že záští, žárlivosti vzdáleno,
spí podle záští, zla se nebojíc?

Lysander. Můj kníže, odpovím jen udiven,⁷³

v snách zpola ještě, zpola ve bdění:
já přísahám, že říci nemohu
to po pravdě, jak jsem se dostal sem;
však tuším – neboť pravdu mluvit chci
a teď si vzpomínám, že tomu tak:
Já s Hermií sem přišel, neboť chtěli
jsme z Athén uprchnout, abysme mohli
bez nebezpečí tamních zákonů –

Egeus. Dost, kníže, dost! Již to vám dostačí:

ať zákon, zákon na hlavu mu padne!

Aj, chtěli utéci, Demetrie,
a chtěli tebe ošidit i mne,
o ženu tebe, mne o svolení,
o svolení, by ženou byla tvou.

Demetrius. Můj pane, sličná Helena mi řekla,

že chtějí uprchnout sem do lesa,

já v zuřivosti spěchal za nimi

a z lásky Helena sem za mnou šla.

Však, dobrý pane, nevím, jakou mocí

– a jistě nějaká v tom vládla moc –

má láska k Hermii se rozplynula

jak sníh, a nyní zdá se mi to být

jak hračka nicotná, již jako děčko

jsem míval rád. – A všecka věrnost má,

moc mého srdce, očí blaženost

a jejich cíl jest pouze Helena.

S ní, pane můj, jsem zasnouben byl dřív,

než Hermii jsem shled; leč jako chorý

já sobě tento pokrm zošklivil;

teď, zdravý zas, nabyv přirozené chutě,

si přeju ho, jej rád mám, prahnu po něm

a na věky mu věren zůstanu.

Theseus. Ve šťastné chvíli, krásní milenci,

vás potkávám. – Nuž, záhy o tom víc. –

Již, Egee, mi vůli ponechte,

neb ve chrámu a s námi zároveň

ty párky budou navždy spojeny.

A protože už jitro pokročilo,

lov zamýšlený budiž odložen.

Nuž, tři a tři již zpátky do Athén
a slavně zasvěcen buď sňatku den.
Jíž pojď, Hippolyto!

Odejdou Theseus, Hippolyta, Egeus a družina.

Demetrius. Ty věci zdají se tak malé být
a k nerozeznání jak dálné hory,
jež s podoblačnem vjedno splývají.

Hermie. Mně jest, že vidím to jak očima,
jimž zdá se všecko býti dvojité.

Helena. Tak mně; a našla jsem Demetria
jak drahokam, jenž mým jest a zas není.

Demetrius. Jste bezpečni, že bdíme? – Zdá se mi,
že spíme ještě a že vše je sen.
Či vévoda byl zde a poručil,
bychom šli za ním?

Hermie. Ano, on tu byl;
můj otec také.

Helena. Těž Hippolyta.

Lysander. A kázal nám jít za ním do chrámu.

Demetrius. Tož tedy bdíme. Za ním pojďme již a cestou každý vypravuj svůj sen.

Odejdou.

Klubko (*se probudí*). Až přijde moje heslo, zavolejte a já odpovím. Nejdříve dojde na mne po slovech: „Překrásný Pyrame“. – Hej, ho! Petře Kdouličko! Pískálku, měchaři! Čenichu, kotlán! Hladomore! – Přisám bůh, upláchl i a nechali mne spát. – Měl jsem přepodivné vidění. Já měl sen; – člověku jde rozum kolem, má-li říci, jaký to byl sen; člověk je učiněný osel, když se dá do vykládání takového snu. – Mně se zdálo, že jsem byl, – a mně se zdálo, že jsem měl, – ale člověk je hotový blázen, troufá-li si říci, co se mi zdálo, že jsem měl. Oko lidské neslyšelo, ucho lidské nevidělo, ruka lidská není schopna okusit, jazyk pochopit, aniž srdce povědít, jaký to byl sen. Dám si od Petra Kdouličky napsati písničku o tom snu a ta se bude jmenovat „Klubkův sen“, neboť je to jako zadrchané klubko; a zazpívám si ji na konci té hry před vévodou. Snad aby to bylo krásnější a dojemnější,⁷⁴ zazpívám to, až bude Thisbe umírat.

Odejde.

Výstup druhý.

Athény. – Světnice v dome Kdouličkově.

Vystoupí Kdoulička, Pískálek, Čenich a Hladomor.

Kdoulička. Poslali jste ke Klubkovi? Nepřišel ještě domů?

Hladomor. Ani slechu o něm. Není pochybnosti, je transportýrován.

Pískálek. Nepřijde-li, je po našem kusu veta. Takhle se přece hráti nebude; není-li pravda?

Kdoulička. Je to zhola nemožné. V celých Athénách nemáte člověka, jenž by dovedl sehráti Pyrama.
Jen on to zmůže.

Pískálek. Bažet? – zkrátka, on má tu nejschopnější hlavu ze všech řemeslníků athénských.

Kdoulička. Tak jest, a také nejhezčí osobu k tomu. A co se týče líbeznosti hlasu, jest on učiněná kokotka.

Pískálek. Konopka chtěl jste říci, konopka; neboť kokotka, pomoz Pánbůh, to je tvor nanicovatý.

Vystoupí Čenich.

Čenich. Sousedé, vévoda právě vysel z chrámu a byli tam ještě dva nebo tři vznešení pánové a paničky oddáni zároveň s ním. Kdyby se byl náš kus hrál, byli by z nás ze všech hotoví chlapíci.

Pískálek. Ó dobrý, zlatý Klubko! Tys přišel o tři desetníky na den až do smrti; tři desetníky na den nemohly ho minout; a že by mu kníže nebyl dal tři desetníky na den za představení toho Pyrama, to chci viset; – a byl by si jich zasloužil; – tři desetníky za Pyrama, nebo radš nic.

Vystoupí Klubko.

Klubko. Kde jsou ti hoši, kde jsou ta srděčka?

Kdoulička. Klubko! Ó, nejveselejší⁷⁵ den! Ó, nejšťastnější hodinka!

Klubko. Sousedé, budu vám povídat zázraky; ale jen se mne neptejte co, neboť povím-li to, nejsem

poctivý Athéňan. Vypovím všecko navlas tak, jak se to dalo.

Kdoulička. Povídej, zlatý Klubko.

Klubko. Ani slova ze mne nedostanete. Vše, co vám řeknu, jest, že je vévoda už po obědě. Seberte své náčini; dobré provázky na vousy; nové tkanice na boty a hned se sejděte u paláce. Každý si ještě prohlédni svou úlohu, neboť, zkrátka a zdouha, naše hra byla vybrána. Každým způsobem at' má Thisbe čisté prádlo; a ten, kdo hraje lva, at' si neořeže nehty, neboť ty musí čouhat ven jako drápy lví. A milí, drazí herci, nejezte cibule ani česneku, neboť náš dech musí být líbezný, a já nepochybuji, že všichni řeknou, že to byla líbezná komedie. Již ani muk. – Pryč! – Honem! – Pryč!
Odejdou.

Páté dějství.

Výstup první.

Athény. - Palác Theseův.

Vystoupí Theseus, Hippolyta, Filostrates, panstvo a družina.

Hippolyta. Jest věru podivné, můj Thesee,
co vypravují tito milenci.

Theseus. Víc podivné než pravdivé. Já nijak
těm starodávným⁷⁶ bajkám nevěřím
a těmto povídkám o elfech.
Jsouť u milujících a šilenců
tak vroucí mozky, taká tvořivá
v nich obraznost, že uchopují víc,
než chladným rozumem lze pochopit.
Jsouť šílenec a milenec a básník
jen z obraznosti cele složení:
ten d'áblů vidí víc, než peklo širé
jich může pojmuti: to blázen jest;
a milenec, tak právě ztřeštěn, vidí
vděk Helenin ve tváři cikánské.
Zrak básníkův, jat krásným šílenstvím,
od nebe v zem, od země k nebi bloudí,
a obraznost jak ztělesňuje zjev
neznámých věcí, péro básníka
z nich tvoří podoby a místní byt
a jméno dává větrnému nic.
Tak vznětlivá jest mocná obraznost,
že chtějíc chopit radost nějakou,
hned chápe posla této radosti.
A v noci, když si bázeň předmět hledá,
jak snadno jest mít křoví za medvěda.

Hippolyta. Leč ve všech této noci příhodách,
zas vyprávěných, jedna po druhé,
a v tomto přetvoření myslí všech
se zračí víc než výtvar obraznosti,
v cos přecházejíc pevné podstaty.
Nuž, buď jak buď, to divné, zvláštní jest.

Theseus. Hle, tady přicházejí milenci,
jen radostí a vděkem záříce.

Vystoupí Lysander, Demetrius, Hermie a Helena.

Zdar, přátelé, a svěží dnové lásky
vždy srdcí vašich buďtež průvodci!

Lysander. Víc nežli nás to vše at' oblaží
vám cesty knížecí i stůl i lože!

Theseus. Již pojďte. – Jaké hry⁷⁷ a tance máme,
by zkrátily tří hodin dlouhý věk,

jenž dělí večeri od času k spaní?
Kde správce našich zábav prodlévá?
Co k veselosti připraveno jest?
Či není hry, jež zkonejšila by
ta muka jedné trapné hodiny?
Kde jest Filostrates?

Filostrates. Zde, mocný kníže.

Theseus. Rci, jakou na večer máš kratochvíli?

Co za hru? Jakou hudbu? – Kterakž nám
čas líný oklamat než zábavou?

Filostrates. Zde seznam všeho, co jest uchystáno;
vol Vaše Milost, co chce vidět dřív.

Podává lístek.

Theseus (čte).⁷⁶ Boj s Kentaury, jež k harfy průvodu
má zazpívat athénský kleštěnc.

To nechci, to jsem vyprávěl své choti
již k poctě svého strýce Herakla.

Čte.

Ryk zpitých bakchantek, jež rozsápaly
v své zuřivosti pěvce thráckého.

To starý kus a hrán byl, jako vítěz
když posledně jsem navrátil se z Théb.

Čte.

Mus devatero oplakávajících
smrt učenosti v bídě zemřelé.

Toť hanlivá a břitká satira,
jež nehodí se k hodům svatebním.

Čte.

Zdlouhavě krátký kus o Pyramu
a jeho Thisbe; velmi smutný žert.

Žert? A že smutný! Zdlouhavý a krátký!

Toť horký led a též tak divný sníh.

Jak najít soulad v tomto neladu?

Filostrates. Toť hra, můj kníže, as na deset slov,

z her nejkratší, co kdy jsem uviděl;
však příliš dlouhá o těch deset slov,
a proto zdlouhavá; neb v celé hře
ni jediného slova moudrého,
ni herce není, jenž to schopen hrát.

A smutný, kníže můj, ten kus jest proto,
že Pyramus tam sám se zavraždí.

Když zkoušku viděl jsem, já přiznám se,
že se mi při tom oči zalily;
však veselejších slzí jaktěživ
smích nezkroceně hlučný neprolil.

Theseus. Kdo hraje?

Filostrates. Lidé rukou mozolných,

již lopotí se tady v Athénách
a nikdy duší nepracovali,
a teď své necvičené paměti
si trýznili hrou k sňatku vašemu.

Theseus. Nuž chcem to poslechnout.

Filostrates. Ne, kníže můj,

to není pro vás; já to slyšel celé
a nic to není, pranicoucí nic,

až na to snad, že by vás bavila
ta dobrá vůle, s níž to rozvlekli
tak přes míru a v paměť vstúpili
si krutou námahou vám k úsluze.

Theseus. Chci slyšeti ten kus, neb nikdy nemůž
to býti nečasno, v čem prostodušnost
a oddanost se k službám nabízí.
Již přived je; – a, paní, sedněte.

Odejde Filostrates.

Hippolyta Já ráda nevidám tu ubohost,
jež přetížena, aniž oddanost,
když v službě hyne.

Theseus. Ne, má milená,
nic takového tady nespátíš.

Hippolyta. Vždyť povídá, že nesvedou s tím nic.

Theseus. Tím svůdnější to, za nic vděčným být.

A naše potěšení bude v tom,
že pochopíme jejich neschopnost.
Nač síly nemá úcta ubohá,
to ušlechtilý ohled ocení
dle možnosti a ne dle zásluhy.
Kam jsem kdy přišel, velcí učenci
mně promyšlený pozdrav chystali;
však vídal jsem, jak třesou se a blednou,
uprostřed věty zajíkají se
a strachem dusí vycvičený hlas,
až, koncem všeho, němí uvázli
mne nevitajíce. – Přec, milá, věř,
jsem vybral pozdrav z toho mlčení
a ve skromnosti úcty bázlivé
čtu tolik jako v řeči hlomozné,
jíž vládne drzá, smělá výmluvnost.
Takž tedy láska, prostoduchost nemá
tím řekne nejvíce, v čem slova nemá.

Vystoupí Filostrates.

Filostrates. Když ráčí Vaše Milost, Proslov čeká.

Theseus. Ať vejde.

Hlahol trub. Vystoupí Kdoulička za Proslov.

Proslov. Když urazíme, dobrou vůli máme;

abyste mnili, urazit že jdem
jen dobrou vůlí. Zahrajem, co známe;
to našich konců pravým začátkem.
Tož uvažte, že jdem vzdor vosí chuti.
My nejdeme by z vás kdo radost měl;
to záměr náš. Pro pěkné poslechnutí
my nepřišli. By pohnuli vás v žel,
jsou herci zde; a hraní jejich zjeví
vám vše, co rád by zvěděl, kdo to neví.

Theseus. Tomu chlapíku nejde zrovna o puntík.⁷⁹

Lysander. Projel svým proslovem jako necvičené hříbě; neví, kde zastavit. Dobré naučení, můj kníže:
nedostačí jen mluvit, ale třeba správně mluvit.

Hippolyta. Vskutku, on zahrál svůj proslov jako dítě na flétnu: zvuk, ale bez ladu.

Theseus. Jeho řeč byla jako zamotaný řetěz: nic nestrháno, ale vše jedno přes druhé. Kdo přijde teď?

*Vystoupí Pyramus a Thisbe, Zed', Měsíčné světlo a Lev.*⁸⁰

Proslov. Snad, milí, nad těmito užasnete;

jen zasněte, až vyjde pravda čistá.
Ten muž je Pyramus, když vědět chcete,
ta kráska zde je Thisbe dozajista.
Muž tento značí v omítce a vápně
zed', podlou zed', jež mezi párkem pne se,
a štěrbou zdi ta ubožátka kvapně
si šeptají. A tomu nedivte se,
Ten s lucernou a psem a klestí černou⁶¹
jest světlo měsíčné; neb v noční dobu
při měsíci, by lásku našel věrnou,
se párek scházel u Ninova hrobu.
To strašné zvíře, zvané jménem lev,
když věrná Thisbe přišla brzo tuze,
ji zahnal, ba zděsilo. A v hrůze
jak utíkala, ztratila svůj plášť,
jejž tlamou chytí lev ten zkrvavený.
Vtom přijde Pyramus, jun krásný zvlášť,
a najde plášť své Thisby zavražděný.
Tu krvelačnou dýku s hrdou duší
on hrdohrůzně hrouží v horkou hrud';
a Thisbe probodne se pod moruší
tím jeho mečem,⁸² žít nemajíc chuť.
Lev, měsíc, zed' a milenci vše sami
líp vypoví; neb zůstanou tu s vámi.

Odejdou Proslav, Pyramus, Thisbe, Lev a Měsíčné světlo.

Theseus. Podivil bych se, kdyby také lev mluvil.

Demetrius. Nebylo by divu, pane; může také promluviti jeden lev, když tolik oslů mluví.

Zed'. V tom samém kuse přihodí se teď,
že já, zván Čenich, představuju zed',
a chtěl bych u vás probuditi víru,
že zed' ta měla trhlinu či díru,
skrz kterou Pyramus a Thisbe hbitě
si šeptávali, ale ostražitě.
Ten kámen značí, omítka a hlína,
že já jsem tato zed' a žádná jiná;
a vpravo, vlevo zde je štěrba ona,
skrz kterou šepot milenců se koná.

Theseus. Zdaližpak hlína a chlupy⁸³ mohou mluvit lépe?

Demetrius. To je ta nejvtipnější slepenina, jakou jsem kdy slyšel přednášet.

Theseus. Pyramus přistupuje ke zdi, ticho!

Vrátí se Pyramus.

Pyramus. Ó černá noci, noci Škarohledá,
ty, která vždycky jsi, když není den!
Ó noci, noci, běda, běda, běda,
mám strach, že Thisbin slib je zapomnění
A ty, ó zdi, ó milostná ty zdi,
jež mezi našich otců domy stojí,
ty zdi, ó zdi, ó milostná ty zdi,
jen prokouknouti dej mi štěrbou svojí!
Zed' nastaví prsty.
Dík, dvorná zdi! Sám Joviš chraň tě za to!
Co vidím? – Thisbu nevidí můj zrak.
Ú zlobná zdi, já nevidím své zlato!
Bud' klet tvůj kámen, že mne šidí tak!

Theseus. Má-li ta zed' jen špetku citu, měla by tuším také proklínat.

Pyramus. To ne, milostpane, to nesmí. Mne šidí tak jest heslo Thisbino; ona musí teď vystoupit a já ji musím zblesknout skrz tu zeď. Uvidíte, že to klapne, jak vám povídám. – Už jde.

Vrátí se Thisbe.

Thisbe. Ó zdi, jak často pláč můj tebou hýbal,
že loučíš mne a Pyrama tak líně!
Jak často ret můj třešňový ti líbal
tvé kamení a vápno v něm a žíně!

Pyramus. Já vidím hlas. – Ted štěrbou podívám se,
zda uslyším své Thisby tváře přec.
Ó Thisbe!

Thisbe. Tys má láska, domnívám se.

Pyramus. Co chceš, se domni, jsem tvůj krasavec, jak Lymander tak věren v milování.

Thisbe. A já jak Helena až do skonání.

Pyramus. Tak věrný nebyl Šafal⁸⁴ Prokře svojí.

Thisbe. Jak Prokřin Šafal budu navždy tvojí,

Pyramus. Ó, zlíbej mne tou štěrbou kleté stěny!

Thisbe. Já líbám štěrbu, ne ret přemilený.

Pyramus. Chceš k Nůmovu tam hrobu za mnou spět?

Thisbe. Ať živa, mrtva, radš tam půjdu hned.

Odejde Pyramus a Thisbe.

Zedř. Tak já, ta zeď, vše sehrál, jak má být,
a když je konec, zeď už musí jít. –

Odejde Zedř.

Theseus. Tedř padla zeď mezi oběma sousedy.

Demetrius. Dobře jí tak, pane; proč tak všetečně poslouchala.

Hippolyta. Toř je nejpošetilejší nesmysl, jaký jsem kdy slyšela.

Theseus. I ti nejlepší v tomto druhu umění jsou pouze stíny; a nejhorší nejsou horšími, když jim obraznost přijde na pomoc.

Hippolyta. To musí tedy vaše obraznost, a ne jejich.

Theseus. Když hůře si je nepředstavujeme než oni sami sebe, pak mohou se pokládat za lidi výborné.
Hle, tady přicházejí dvě ušlechtilé šelmy, člověk a lev.

Vrátí se Lev a Měsíčné světlo.

Lev. Vy, paničky, jimž srdéčko se třese
nejmenší myšky před ohromným zjevem,
snad nyní tady strachem zachvíte se,
když lev svým zařve nejstrašnějším řevem.
Tož vězte, že jsem Švihlík, truhlář, páni,
jen kůže lví,⁸⁵ ne lev, ba lvíce ani;
neb kdybych jako lev sem přisel dravý,
mně šlo by o krk zpod mé vlastní hlavy.

Theseus. Velmi způsobná bestie a svědomitá.

Demetrius. Ta nejšelmovitější šelma, pane můj, jakou jsem kdy viděl.

Lysander. Ten lev je opravdová liška svou srdnatostí.

Theseus. Pravda; a husa svým rozumem.

Demetrius. Ne tak, můj pane; neboť jeho srdnatost neunesse jeho rozum; a liška unese husu.

Theseus. A já jsem jist, že jeho rozum neunesse jeho srdnatost, neboť husa neunesse lišku. Nuž dobrá,
ponecháme to jeho rozumu a poslechněme si Měsíc.

Měsíčné světlo. Ta lucerna jest měsíc rohatý. –

Demetrius. Měl by nosit rohy na hlavě.

Theseus. Jest v úplňku a rohy není mu na kole vidět.

Měsíčné světlo. Ta lucerna jest měsíc rohatý;
já sám se zdám být mužem v měsíci.

Theseus. To je ta největší mýlka ze všech, co jich tu bylo; ten člověk by se měl skrčit do lucerny. Jak jinak může býti muž v měsíci?

Demetrius. On se tam neodvází pro tu svíčku, neboť jak vidět, ta už dodělává.

Hippolyta. Ten Měsíc mne nudí; kéž by se proměnil!

Theseus. Podle malého světélka jeho rozumu se zdá, že ho již ubývá; ale z dvornosti a kvůli pořádku musíme dočkat jeho doby.

Lysander. Dále, Měsíčku!

Měsíčné světlo. Vše, co vám ještě říci mám, jest, že ta lucerna je měsíc; já že jsem muž v měsíci; to chrastí že je moje chrasti a ten pes že je můj pes.

Demetrius. To všechno mělo by v lucerně býti, když je to všechno v měsíci. Ale ticho! Zde přichází Thisbe.

Vrátí se Thisbe.

Thisbe. Toť starce Nůmy hrob, kde láska má?

Lev (zařve). Óh. –

Thisbe uteče.

Demetrius. Dobře, lve, jsi řval!

Theseus. Dobřes utíkala, Thisbe!

Hippolyta. Dobře svítíš, Měsíci! – Věřu ten měsíček svítí velmi způsobně.

Lev potrhá Thisbin plášť a odejde.

Theseus. Dobře, lve, jsi trhal.

Demetrius. A teď přijde⁸⁶ Pyramus.

Lysander. A proto lev zmizel.

Vrátí se Pyramus.

Pyramus. Dík, měsíčku, za slunečnou tvou záři;

dík, měsíčku, že záříš zářně tak;
neb při tvé krásné, jasné, třasně tváři⁸⁷
as vzorné Thisby zočím zorný zrak.

Však stůj – ó ha!

Hle, proboha,

jaká to hrůza jesti!

Zda, oko, zříš?

To možno-liž? –

Má kachničko!⁸⁸ Mé štěstí!

Tvůj plášť, co šev,

je samá krev!

Ó Fúrie, sem běžte!

Sem, Parky, v lup,

a nit i vrub

vše zničte, zkrušte, sřežte!

Theseus. Takový nářek a k tomu smrt milého přítele by už věru mohl člověka roztesknit.

Hippolyta. Jako že srdce mám, mně je líto toho člověka.

Pyramus. Ó přírodo, proč lvy jsi utvořila,
když květ mé lásky žere zvěř ta divá,
jež jest – ó ne! – jež nejkrásnější byla,
co snívá, živá, žila jaktěživa.

Teď, slzo, kaň;

ven, meči, – zraň

prs pod Pyrama paždí;

v ten levý prs

vjed', srdcem skrz; –

tak – vraždi, vraždi, vraždi!

Probodne se.

Teď mrtev jsem,

teď utek jsem;

můj duch je na věčnosti.

Rte, zhasni již!

Měsíčku, jdiž!

Odejde Měsíc.

Já skládám kosti, kosti!

Umře.

Demetrius. Ten člověk hází kostmi jako kostkami; a padlo mu jen jedno oko.

Lysander. A dvě mu zapadly, neboť jest mrtev; – není nic.

Theseus. Pomocí ranhojiče snad se ještě sebere a uvidí pak na obě oči, že je osel.

Hippolyta. Jak to, že Měsíc odešel, než se Thisbe vrátí a najde svého milence?

Theseus. Najde si ho při hvězdičkách. – Zde přichází a její bédování skončí hru.

Vystoupí Thisbe.

Hippolyta. Myslím, že pro takového Pyrama nemusela by dlouho naříkat: doufám, že to odbude zkrátka.

Demetrius. Muší křídlo rozhodne na váze, kdo je lepší, Pyramus, nebo Thisbe; on mezi muži – bůh nás chraň; – ona mezi ženami – bůh nás potěš.

Lysander. Už ho zbleskla těma milostnýmá očima.

Demetrius. A již kvílí, jak následuje. –

Thisbe. Holoubku, spíš?

Jak – mrtev již?

Ó vstaň, Pyrame, radši!

Mluv, mluv. – Tak něm?

Tož mrtev? – Zem

tvé sladké oči stlačí. –

Ret lilijový,

nos třešňový,

tvář žlutší nad žlutáky,

jsou pryč, jsou pryč,

kdo kocháš, křič;

měl brčálové zraky.

Tré Fáta děv⁸⁹ sem spěš a v krev

smoč ruce svoje mléčné,

když v jeden kmit

v hedvábnou nit

jich nůžky střihly sečné.

Už mlč, rte, teď

meč věrný vjed'

v má prsa věrná stále.

Probodne se.

A sbohem všem;

tak mrtva jsem:

Ó vále, vále, vále!⁹⁰

Umře.

Theseus. Měsíc a lev zbyli, aby mrtvé pochovali.

Demetrius. Ano, a zeď také.

Klubko. To to; – jak vám povídám, ta zeď je dole, co dělila jejich rodiče. Ráčíte se ještě podívat na doslov, nebo poslechnouti tanec Bergomasků,⁹¹ jež provedou dva z naší družiny?

Theseus. Jen žádný doslov, prosím vás; neb vaší hře není třeba omluvy. Jen se neomlouvát, neboť kde jsou všichni herci mrtvi, není třeba nikoho pohanět. Věru, kdyby ten, kdo to napsal, byl hrál Pyrama a oběsil se na Thisbině podvazku, bývala by to pěkná truchlohra, a to vsutku také jest a velmi znamenitě byla sehrána. Nuže tedy, jenom ten váš tanec Bergomasků; doslovu nechte být.

Tanec.

Theseus. Již kovový nám jazyk pŕlnoci

ohlásil dvanáctou. – Nuž, milenci,

teď na lože; – jeť skoro elfů čas!

Já bojím se, že jítrem přespíme

as tolik, co jsme večer přebdéli.

Ta hrubotvárná hra dost zkrátila

chod těžké noci.⁹² – Tedy na lože.

A čtrnáct dní u veselosti stálé
co večer budem sňatky slavit dále.

Odejdou.

Vystoupí Puck.

Puck. Lačný lev teď hlady řve,
vlk si vyje k měsíci;
orač chrápe v chatě své,
znaven prací tížící.
Na ohništi doutná sněť,
kulich kvílí, noční stráž,
churavec kde leží teď,
vzpomíná mu na rubáš.
Teď, kdy kolem ani ruch,
otevřený zeje rov,
z každého ven stoupá duch,
by se ploužil přes hřbitov.
A my elfi, honící
Hekatinu záprež⁹³ jen,
prcháme před denicí,
jdouce za tmou jako sen.
Teď však čilí jsme; ni myš
neruš domu toho tiš;
já pak, vše jak dříme v snách,
za veřeje smetám prach.

Vystoupí Oberon a Titanie s družinou.

Oberon. Ospalý jak⁹⁴ oheň kmitá
matnou v domě pološeří,
každý elf a elfa hbitá
hopkuj jako ptáče v keři;
a tu píseň po mně pějte,
zdobným krůčkem v rej se dejte.

Titanie. Zpěv svůj napřed po paměti
zvučnou notou nechte zněti,
ruku v ruce zazpíváme,
paláci zde požehnáme.

Zpěv a tanec.

Oberon. Nyní spějtež do úsvitu,
elfové, po tomto bytu.
Svatební kde lůžko stláno,
budiž námi požehnáno;
rod, jenž z něho bude kvěsti,
ve stálém ať žije štěstí.
Milenců ať párek trojí
navždy věrná láska pojí;
od přírody skvrny žádné
na jich rod ať nedopadne;
blížen, pysků zaječích,
jizev, poskvrn člověčích
ohydných od narození
u dítek ať jejich není.
Zde vám polní rosu dám,
choďte, elfi, sem a tam;
každý pokoj v domě širém
budiž sladkým svěcen mírem,
před zlem jist a požehnán

dům ten buď i jeho pán.
K svému teď každý leť,
s úsvitem být u mne hled'.

Odejde Oberon, Titanic a družina.

Puck. Jestliže my stíny dnes
urazili koho kdes,
myslete jen, že jste snili,
co ty zjevy tady byly,
a pro bláhový děj ten,
neznačící víc než sen,
nekárejte, milí, nás;
napravíme všecko zas.
Jakož Puck mé jméno jesti,
mít-li budem vzácné štěstí,
sykotu že unikneme,
brzo lépe zahrajeme;
jinak sám at' lhářem jsem.
A tak dobrou noc vám všem.
Chcete-li však zatleskati,
Šotek vám to vděčně splatí.

Odejde.